

# e-Terroryzm.pl

INTERNETOWY BIULETYN  
Centrum Studiów nad Terroryzmem  
i kwartalnika e-Studia nad Bezpieczeństwem i Terroryzmem

WYZWANIA

TERRORYZM

ZAGROŻENIA

BEZPIECZEŃSTWO

DYLEMATY

OCHRONA

DONIESIENIA

SPRAWOZDANIA

ANALIZY

**Piłka nożna może zostać obłożona fatwą**

**str. 23**

**str. 24**

**Libero II – ostatni  
sprawdzian przed Euro**

**Znaczenie Rosji dla walki  
z terroryzmem międzynarodowym**

**str. 10**

**str. 16**

**Szacowanie, analiza  
i zarządzanie ryzykiem**

**Tajna Służba  
Obronna**

**str. 34**

**str. 4**

**Ataki terrorystyczne na  
świecie – marzec 2012**

**Polityka zagraniczna USA  
po ataku na WTC**

**str. 36**

**W numerze:**

str.

**Kalendarium** ..... 3**Terroryzm**

- Ataki terrorystyczne na świecie – marzec 2012 r. .... 4
- Zasady postępowania z przesyłkami  
niewiadomego pochodzenia ..... 6

**Zwalczanie terroryzmu**

- Dorobek prawny Rady Europy ..... 8
- Znaczenie Rosji dla walki  
z terroryzmem międzynarodowym ..... 10

**Ochrona Informacji Niejawnych**

- Szacowanie, analiza i zarządzanie ryzykiem..... 16

**Islam**

- Piłka nożna może zostać obłożona fatwą ..... 23

**Bezpieczeństwo**

- Libero II – ostatni sprawdzian  
przed Euro 2012..... 24
- Kwestia bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych  
Ameryki w latach 2004-2008 ..... 26
- Tajna Służba Obronna ..... 34
- Polityka zagraniczna USA po ataku na WTC ..... 36

**Ratownictwo**

- Postępowanie przy oparzeniach,  
odłamkach i przygnieceniach..... 42

**Warto poznać**

- Przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym  
podczas imprez masowych w aspekcie EURO ..... 46

**Fotografia na okładce:** Amerykański zespół składający się ze strzelca wyborowego i obserwatora podczas wykonywania zadania rozpoznawczego, Dżalalabad, Afganistan. U.S. Army photo by Cpl. Bertha Flores, [www.defenselink.mil/multimedia](http://www.defenselink.mil/multimedia)

**Redakcja****Biuletyn redagują:**

Jan Czarny  
Jacek Kowalski  
dr Kazimierz Kraj  
Tobiasz Małysa  
Piotr Podlasek  
Anna Rejman  
Natalia Szostek  
Bernadetta Terlecka  
Tomasz Tylak  
Ewa Wolska

**Skład techniczny:** Tobiasz Małysa

**Administrator www:** Bernadetta Terlecka

**CENTRUM STUDIÓW  
NAD TERRORYZMEM**

**WYŻSZA SZKOŁA  
INFORMATYKI I ZARZĄDZANIA**  
z siedzibą w Rzeszowie



Publikacja jest bezpłatna, a zespół redakcyjny oraz Autorzy nie odnoszą z niej korzyści materialnych. Publikowane teksty stanowią własność Autorów, a prezentowane poglądy nie są oficjalnymi stanowiskami Centrum Studiów nad Terroryzmem oraz Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania.

Artykuły poruszane w czasopiśmie służą celom edukacyjnym oraz badawczym. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za inne ich wykorzystanie.

Zespół redakcyjny tworzą pracownicy Katedry Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Centrum Studiów nad Terroryzmem Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie oraz skupieni wokół tych jednostek znawcy i entuzjaści problematyki.

**Adresy i kontakt:**

- Poczta redakcji biuletynu:  
[redakcja@e-terroryzm.pl](mailto:redakcja@e-terroryzm.pl)
- Strona internetowa biuletynu:  
[www.e-terroryzm.pl](http://www.e-terroryzm.pl)
- Centrum Studiów nad Terroryzmem:  
[ww.terroryzm.rzeszow.pl](http://ww.terroryzm.rzeszow.pl)
- Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania:  
[ww.wsiz.rzeszow.pl](http://ww.wsiz.rzeszow.pl)

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie,  
ul. Sucharskiego 2, 32-225 Rzeszów



## Kalendarium

- 27.04.12.** W stolicy Danii – Kopenhadze, agencja bezpieczeństwa wewnętrznego i wywiadu PET zatrzymały trzech mężczyzn, którzy są podejrzani o planowanie zamachu terrorystycznego. Znalaziono i zabezpieczono nielegalnie posiadaną broń palną. Kilka dni wcześniej pięciu Duńczyków zostało oskarżonych o przygotowanie i dokonanie ataków terrorystycznych, m. in. podpalenie budynków policji, banków i ambasady w Kopenhadze za co grozi im do 16 lat więzienia. Wszyscy oskarżeni należą do ugrupowań skrajnie lewicowych.
- 27.04.12.** We wschodniej części Ukrainy, mieście Dniepropietrowsk, doszło do serii wybuchów. 30 osób zostało rannych, w tym 10 dzieci. Prokuratura wszczęła śledztwo na podstawie artykułu o terroryzmie. Mogą to być również porachunki w świecie przestępczym.
- 18.05.12.** W wyniku ataku rebeliantów we wschodniej części Afganistanu, zginęło 2 żołnierzy Międzynarodowych Sił Wsparcia Bezpieczeństwa (ISAF).
- 19.05.12.** W prowincji Chost we wschodniej części Afganistanu, zamachowiec-samobójca zdetonował umieszczone na sobie ładunki wybuchowe przy punkcie kontrolnym. Zginęło 2 afgańskich policjantów i 6 cywilów.
- 19.05.12.** Ponad 35 osób zginęło w walkach z terrorystami Al-Kaidy na południu Jemenu, w prowincji Abjan. Dzień wcześniej w starciu oddziałów jemeńskiego wojska i Al-Kaidy zginęło 12 żołnierzy i 22 bojowników.
- 21.05.12.** Podczas przygotowań do parady wojskowej w stolicy Jemenu – Sanie, zamachowiec-samobójca wysadził się w powietrze, w wyniku czego śmierć poniosło około 100 jemeńskich żołnierzy.
- 22.05.12.** Ponad 10 osób zginęło w mieście Karczu w Pakistanie, gdzie ostrzelano lokalnych nacjonalistów w trakcie protestu przeciwko ruchowi domagającemu się utworzenia odrębnej prowincji.
- 23.05.12.** W pakistańskim regionie Północny Waziristan, w wyniku ataku raketowego amerykańskiego samolotu bezzałogowego, zginęły co najmniej 4 osoby.

## Szanowni Czytelnicy!

Oddajemy do rąk Czytelników kolejny, piąty już numer biuletynu, w nowej szacie graficznej. Obszerniejszy od poprzednich, wzbogacony m in. o tematykę polityki bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych w okresie prezydentury G.W. Busha. W numerze jak zwykle kalendarium zamachów terrorystycznych, ich statystyka za miesiąc marzec 2012 r. W kolejnym artykule serii poświęconej dorobkowi prawnemu w zakresie zwalczania terroryzmu omawiamy dokumenty Rady Europy. Zainteresowani Czytelnicy zapoznają się ze sposobami postępowania z przesyłkami niewiadomego pochodzenia. Próbujemy, w pierwszym z cyklu, artykule pokazać rolę i znaczenie Federacji Rosyjskiej dla skutecznego zwalczania terroryzmu międzynarodowego. Kartkując biuletyn dochodzimy do artykułu poświęconego amerykańskiej współpracy wywiadowczej oraz nowemu jej członkowi. Zainteresowani ochroną informacji niejawnych, także przed terrorystami, będą mogli poznać szacowanie, analizę i zarządzanie ryzykiem w dziedzinie ochrony tajemnic państwowych. Informujemy również o najnowszej publikacji wydawnictwa WSliZ poświęconej problematyce bezpieczeństwa podczas EURO 2012.

Na koniec, młodszym, ale też trochę starszym Czytelnikom przedstawiamy ofertę studiów na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie.

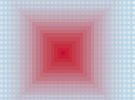
Za zespół  
**Kazimierz Kraj**

- 23.05.12.** W północno-wschodniej części Afganistanu, prowincji Badakhshan uprowadzony został 5-osobowy zespół medyczny, w tym 2 obcokrajowców.
- 23.05.12.** W pobliżu miasta Ramadi w Iraku, w wyniku wybuchu przydrożnej bomby zginęło 3 libańskich pielgrzymów wyznania szyickiego.
- 23.05.12.** Talibowie, którzy sprzeciwiają się edukacji kobiet, w jednej z afgańskich szkół rozpylili trującą substancję, co skutkowało zatruciem około 120 uczennic.
- 24.05.12.** W kolejnym ataku raketowym amerykańskiego samolotu bezzałogowego w północno-zachodnim Pakistanie zginęło ponad 10 osób.

**Tomasz Tylak**

Lp.	Nazwa państwa	Liczba ataków	Zabici	Ranni	Porwani
1	Pakistan	152	234	232	26
2	Irak	127	136	304	0
3	Indie	88	31	86	32
4	Afganistan	87	151	161	4
5	Jemen	30	96	113	47
6	Somalia	30	71	91	0
7	Meksyk	23	72	12	5
8	Kolumbia	22	25	29	11
9	Rosja	20	19	3	0
10	Tajlandia	19	27	346	0
11	Syria	15	54	171	11
12	Nigeria	11	30	33	0
13	Nepal	8	0	6	0
14	Filipiny	7	10	13	0
15	Turcja	6	7	15	0
16	Algieria	5	1	23	1
17	Francja	3	6	1	1
18	Kenia	2	7	96	0
19	Rwanda	2	1	14	0
20	Sudan	2	0	0	1
21	Sri Lanka	1	3	0	0
22	Burundi	1	2	0	0
23	Bangladesz	1	1	0	0
24	Mozambik	1	1	1	0
25	Birma	1	0	4	0
26	Arabia Saudyjska	1	0	3	0
27	Bahrajn	1	0	2	0
27	Zjednoczone Królestwo	1	0	0	0
29	Włochy	1	0	0	0
30	Egipt	1	0	0	0
31	Indonezja	1	0	0	0
32	Watykan	1	0	0	0
33	<b>Łącznie</b>	671	985	1759	139

Źródło: Centre of Excellence Defense Against Terrorism (COE – DAT),  
Monthly Terrorism Report 01 -31 March 2012



Lp.	Rodzaj ataku	Liczba	Zabici	Ranni	Porwani
1	Improwizowany ładunek wybuchowy (IED)	209	174	506	0
2	Atak zbrojny	162	261	121	7
3	Konflikt	125	247	178	0
4	Improwizowane ładunki wybuchowe montowane na pojazdach lądowych (VBIED)	33	82	640	0
5	Ogień pośredni	32	24	80	0
6	Porwania	30	0	0	92
7	Egzekucja	29	65	0	0
8	Atak samobójczy	28	100	194	0
9	Podpalenie	14	0	0	0
10	Napad	4	32	40	40
11	Falszywy alarm	3	0	0	0
12	Cyberatak	2	0	0	0
13	<b>Ogółem</b>	<b>671</b>	<b>985</b>	<b>1759</b>	<b>139</b>

Źródło: Centre of Excellence Defense Against Terrorism (COE – DAT),  
Monthly Terrorism Report 01-31 March 2012

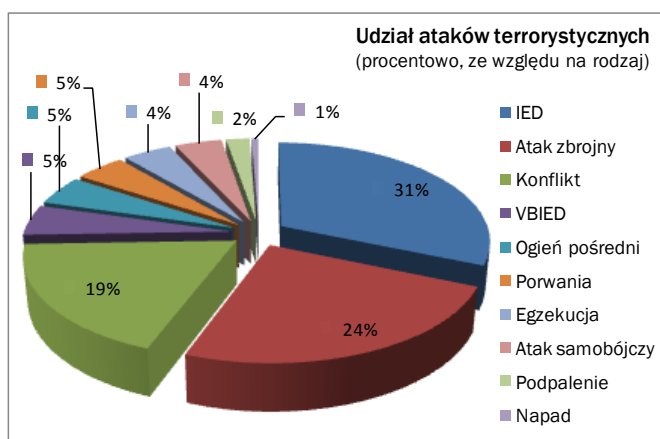


Diagram 1.

Opracowanie: T. Małysa, na podstawie danych COE - DAT

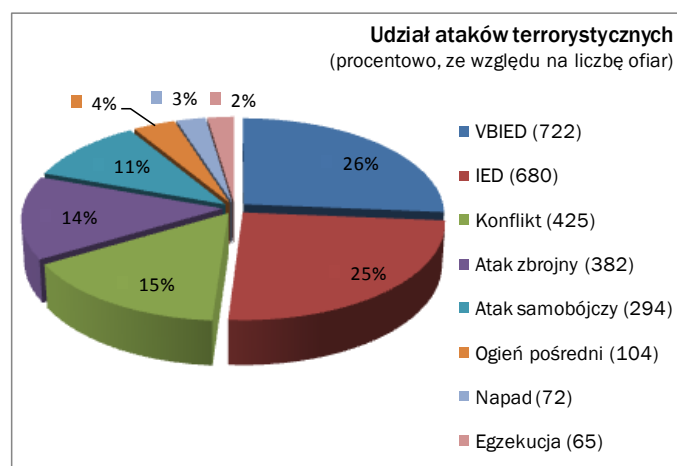


Diagram 2.

Opracowanie: T. Małysa, na podstawie danych COE - DAT

Rozsyłanie w Polsce patogenów lub niebezpiecznych środków chemicznych za pomocą paczek albo listów nie jest częstym zjawiskiem. Zazwyczaj są to fałszywe alarmy wywołane przez nieodpowiedzialnych żartownisiów. Gdybyśmy otrzymali taką przesyłkę, czy wiemy jak powinniśmy się zachować? Przedstawiam kilka praktycznych zasad postępowania w przypadku otrzymania przesyłki niewiadomego pochodzenia. Warto się z nimi zapoznać, aby nie wpaść w panikę.

Jakie przesyłki możemy uznać za podejrzane?

- brak nadawcy, adresu nadawcy,
- nieoczekiwana, nieostemplowana przesyłka od nieznanego nadawcy,
- nieuzasadnione oznakowanie przesyłki napisami – „Poufne”, „Do rąk własnych”, „Dostarczyć osobiście”, „ANTHRAX” (z łac. wąglik) itp.,
- niedbale wpisany adres, oraz błędnie napisane znane określenia i słowa,
- przesyłka jest poplamiona, przetłuszczona, lub wydziela zapach,
- przesyłka jest nadmiernie, z nieznanых powodów zabezpieczona taśmami, linkami, blaszkami, innymi mało spotykanymi materiałami.

Kiedy otrzymamy przesyłkę niewiadomego pochodzenia nie należy jej otwierać i koniecznie umieścić w worku plastikowym z jak najgrubszej folii (w ostateczności można owinąć paczkę ubraniem, kocem, papierem). Następnie szczelnie zamknąć (np. taśmą). Powtórzyć tę czynność. Paczka nie powinna być przenoszona, powinniśmy zostawić ją na miejscu (o ile nie jest to zbyt tłoczne miejsce), a następnie powiadomić najbliższy posterunek policji.

W sytuacji, gdy podejrzana przesyłka została otwarta, a jej zawartość jest w formie ciekłej (płyn, ciecz w worku), lub stałej (szmatka, proszek, pianka, drobne przedmioty itp.) należy :

- nie wachać jej, nie rozsypywać, nie potrząsać i nie przenosić,
- umieścić przesyłkę w plastikowej torbie, ewentualnie przykryć ją makulaturą, ubraniem, kocem,
- opuścić pomieszczenie, gdzie znajduje się przesyłka, oraz dostępnymi środkami zabezpieczyć tę strefę/pomieszczenie przed wejściem innych osób,
- umyć dokładnie ręce,
- zawiadomić policję (jeżeli jesteśmy w innym budynku np. w pracy - powiadomić przełożonego, lub osobę odpowiedzialną za bezpieczeństwo obiektu),
- jeżeli jest to możliwe – sporządzić listę osób, które znajdowały się w pomieszczeniu/strefie podejrzanej o skażenie, zebrać numery telefonów i adresy, a następnie listę przekazać policji i inspekcji sanitarnej. Jest to o tyle ważne, że w przypadku prawdziwego skażenia można podjąć szybkie leczenie, oraz ograniczyć liczbę zarażonych.



Fot. telegraaf.nl

#### Źródło:

- Zalecenia Ministerstwa Zdrowia dotyczące postępowania w przypadku kontaktu z podejrzаныmi przesyłkami.  
<http://bip.mz.gov.pl/index?mr=m281&ms=&ml=pl&mi=31&mx=0&mt=&my=19&ma=1124>





W przypadku kiedy z paczki wydostanie się na zewnątrz proszek, lub inny podejrzany środek :

- nie wolno próbować ścierać proszku, natychmiast należy przykryć go np. kocem, makulaturą, płachtą folii, ubraniem,
- należy zamknąć okna, opuścić pomieszczenie i zamknąć/zabezpieczyć pomieszczenie przed wejściem innych osób,
- dokładnie umyć ręce (jedynie mydłem),
- zawiadomić policję, przełożonego, lub osobę odpowiedzialną za bezpieczeństwo obiektu,
- w przypadku, gdy proszek przedostanie się na nasze ubranie – natychmiast je zmienić. Skażone ubranie włożyć w plastikową torbę, ewentualnie przykryć je czymś, następnie umyć się pod prysznicem (użyć tylko mydła),
- sporządzić listę osób znajdujących się w strefie skażenia.

Postępowanie w przypadku rozpylenia w pomieszczeniu substancji niewiadomego pochodzenia w aerozolu:

- wyłączyć system wentylacyjno-klimatyzacyjny w pomieszczeniu (wyłącz samodzielnie, lub poinformuj właściwą osobę o konieczności jej wyłączenia),
- opuścić pomieszczenie, oraz zabezpieczyć je przed wejściem innych osób,
- zawiadomić policję, przełożonego, lub osobę odpowiedzialną za bezpieczeństwo obiektu,
- sporządzić listę osób przebywających w strefie skażenia, oraz przekazać ją funkcjonariuszom policji.

**Tomasz Tylak**

tomasz.tylak@e-terroryzm.pl



- 1** Nie wachać, nie potrząsać, nie naciskać
- 2** Umieścić paczkę w torbie
- 3** Nie przenosić, zostawić w jednym pomieszczeniu
- 4** Zawiadomić najbliższy posterunek policji

Fot. United States Postal Service. Tłumaczenie autora.  
Źródło: <http://www.idph.state.il.us/pdf/uspoalert.pdf>

**Artykuł poświęcony jest dokumentom w sprawie zwalczania terroryzmu, będącymi dorobkiem prawnym Rady Europy.** Podobnie jak na forum ONZ tak i na forum Rady Europy trwały prace nad dokumentami umożliwiającymi zwalczanie terroryzmu. Efektem tych prac są następujące dokumenty: Europejska Konwencja o zwalczaniu terroryzmu z dnia 21 stycznia 1977 r. wraz z Protokołem zmieniającym z 15 maja 2003 r.; Konwencja o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstw oraz o finansowaniu terroryzmu z dnia 16 maja 2005 r. oraz Konwencja o zapobieganiu terroryzmowi z 16 maja 2005 r.

### **Europejska Konwencja o zwalczaniu terroryzmu z dnia 21 stycznia 1977 r. wraz z Protokołem zmieniającym z 15 maja 2003 r.**

Zapisy Konwencji dotyczą międzynarodowego środka służącego zwalczaniu terroryzmu jakim jest ekstradycja sprawców przestępstw o charakterze terrorystycznym. Zapisy art. 1 mówią że Konwencja dotyczy:

- przestępstwa, którego dotyczy Konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi, sporządzona w Hadze w dniu 16 grudnia 1970 r.;
- przestępstwa, którego dotyczy Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego, sporządzona w Montrealu w dniu 23 września 1971 r.;
- poważnego przestępstwa polegającego na zamachu na życie, integralność fizyczną lub wolność osób korzystających z ochrony międzynarodowej, w tym przedstawicieli dyplomatycznych;
- przestępstwa polegającego na uprowadzeniu, wzięciu zakładników albo na poważnym bezprawnym zatrzymaniu;
- przestępstwa polegającego na użyciu bomby, granatu, rakiety, automatycznej broni palnej albo bomby w formie listu lub paczki, jeżeli ich użycie zagraża osobom;
- usiłowania popełnienia któregośkolwiek z określonych powyżej przestępstw albo współudziału lub pomocnictwa osobie, która popełnia takie przestępstwo lub usiłuje je popełnić<sup>1</sup>.

Mówi, że nie zostaną one uznane za przestępstwa polityczne, a ich sprawcy za przestępców politycznych przez państwa-strony, jeśli było by inaczej ekstradycja była by nie możliwa. Konwencja jest wielostronną umową między członkami dotyczącą ekstradycji i pomocy prawnej w sprawach karnych, jest również częścią systemu zwalczania przestępczości i terroryzmu.

### **Konwencja o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstw oraz o finansowaniu terroryzmu z dnia 16 maja 2005 r.**

Konwencja pokazuje jak można wykorzystać istniejące już prawo powszechne i regionalne, by stworzyć nowe środki do zwalczania terroryzmu. Odwołuje się do Konwencji ONZ o zwalczaniu finansowania terroryzmu i środków wykorzystywanych przez Radę Europy w walce z przestępczością finansową, głównie z praniem brudnych pieniędzy. Konwencja nie ma własnej definicji przestępstwa finansowania terroryzmu, odsyła do definicji znajdującej się w Konwencji ONZ (zob. biuletyn nr 2, 3 i 4) do art. 2, który mówi, że popełnia przestępstwo każdy kto:

- 1) *jakimikolwiek środkami, bezpośrednio lub pośrednio, bezprawnie i umyślnie, udostępnia lub gromadzi fundusze z zamiarem ich wykorzystania, lub też mając świadomość, że zostaną one wykorzystane, w całości lub w części, do dokonania:*
  - a) *czynu stanowiącego przestępstwo określone definicją zawartą w jednym z traktatów wymienionych w aneksie;*
  - b) *czynu mającego spowodować śmierć lub ciężki uszczerbek na zdrowiu osoby cywilnej, lub innej osoby nieuczestniczącej aktywnie w działaniach wojennych w sytuacji konfliktu zbrojnego, jeśli celem takiego czynu, wynikającym bądź z jego charakteru, bądź z kontekstu, w jakim jest popełniony, jest zastraszenie ludności, albo skłonienie rządu lub organizacji międzynarodowej do dokonania lub do zaniechania określonej czynności;*
- 2) *usiłuje popełnić przestępstwo, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu;*



- 3) uczestniczy jako współsprawca w przestępstwie, o którym mowa w ust. 1
- 4) organizuje lub poleca innym osobom dokonanie przestępstwa, o którym mowa w ust. 1
- 5) przyczynia się do popełnienia jednego lub więcej przestępstw, o których mowa w ust. 1 przez grupę osób działających we wspólnym celu. Takie przyczynienie się musi być umyślne oraz spełniać jeden z poniższych warunków:
  - a) mieć na celu wspomaganie działalności przestępczej lub przestępczego celu grupy, jeśli taka działalność lub cel wiąże się z popełnieniem przestępstwa, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu;
  - b) zostać dokonane ze świadomością, że grupa zamierza popełnić przestępstwo, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu<sup>2</sup>.

### Konwencja o zapobieganiu terroryzmowi z 16 maja 2005 r.

Celem tej Konwencji jest podjęcie wszelkich wysiłków w zapobieganiu terroryzmowi na poziomie krajowym i międzynarodowym, uwzględniając umowy, traktaty już zawarte między państwami. Każde państwo-strona ma za zadanie podjąć:

- 1). stosowne środki, w szczególności w zakresie szkolenia organów ścigania i innych organów, a także w zakresie edukacji, kultury, informacji, mediów i podnoszenia świadomości społecznej, mając na celu zapobieganie przestępstwom o charakterze terrorystycznym i ich negatywnym skutkom, przy poszanowaniu zobowiązań dotyczących praw człowieka wyrażonych, jeżeli mają zastosowanie w stosunku do tej Strony, w Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Międzynarodowym pakcie praw obywatelskich i politycznych oraz innych zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego (art. 3);
- 2). takie środki, jakie będą konieczne dla poprawy i rozwoju współpracy między władzami krajowymi mając na celu zapobieganie przestępstwom o charakterze terrorystycznym oraz ich negatywnym skutkom<sup>3</sup>.

W ust. 3 mowa jest jeszcze o promowaniu tolerancji, o popieraniu dialogu między religiami i kulturami, a w ust. 4 o promowaniu świadomości społecznej.

W zapisach art. 5, 6, 7 są wprowadzone nowe kategorie przestępstw **około terrorystycznych**<sup>4</sup>:

- 1) publiczne nawoływanie do popełnienia przestępstwa o charakterze terrorystycznym;
- 2) rekrutacja na rzecz terroryzmu;
- 3) szkolenie na rzecz terroryzmu.

Typizacja **przestępstw pomocniczych** jest zawarta w art. 9, tejże Konwencji. Są to:

- 1) współsprawstwo w popełnieniu przestępstwa wymienionego w artykułach 5 – 7;
- 2) organizowanie lub kierowanie innymi osobami w popełnieniu przestępstwa wymienionego w artykułach 5 – 7;
- 3) przyczynienie się do popełnienia jednego lub więcej przestępstw wymienionych w artykułach 5 - 7 niniejszej Konwencji przez grupę osób działających we wspólnym celu. Takie przyczynienie się musi być umyślne<sup>5</sup>.

Ważnym, a zarazem nowatorskim zapisem jest art. 13, który nakłada na państwa-strony obowiązek zastosowania środków mających na celu ochronę i udzielenie wsparcia ofiarom terroryzmu poprzez pomoc finansową i odszkodowania dla ofiar jak i ich rodzin. Znajdują się tu również zapisy odnoszące się do zasad ekstradycji.

Anna Rejman

anna.rejman@e-terroryzm.pl

### Przypisy

- 1 Europejska Konwencja o zwalczaniu terroryzmu z dnia 21 stycznia 1977r., (Dz.U. z 1996 nr 117 poz. 557). Źródło online: [<http://prawo.legeo.pl/prawo/europejska-konwencja-o-zwalczaniu-terroryzmu-sporzadzona-w-strasburgu>], dostęp: 2012-05-18.
- 2 Konwencja o zwalczaniu finansowania terroryzmu z dnia 9 grudnia 1999 r., (Dz.U. z 2004 nr 263 poz. 2620). Źródło online: [<http://prawo.legeo.pl/prawo/miedzynarodowa-konwencja-o-zwalczaniu-finansowania-terroryzmu-przyjeta-przez-zgromadzenie-ogolne-narodow-zjednoczonych-dnia-9-grudnia-1999r/?q=konwencja%20o%20zwalczaniu%20finansowania%20terroryzmu>], dostęp: 2012-05-18.
- 3 Konwencja Rady Europy o zapobieganiu terroryzmowi, sporządzona w Warszawie dnia 16 maja 2005 r.. Źródło online: [<http://www.lex.pl/du-akt/-/akt/dz-u-2008-161-998>], dostęp: 2012-05-18.
- 4 Aleksandrowicz T., Terroryzm między narodowy, Wyd. Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s.77.
- 5 Konwencja Rady Europy o zapobieganiu terroryzmowi... op. cit.

Federacja Rosyjska to jedno z bardziej zagrożonych terroryzmem państw na świecie. Zagrożenie wynika z konfliktów narodowościowych, etnicznych i religijnych mających miejsce, z różnym nasileniem, w poszczególnych podmiotach Federacji Rosyjskiej. Oprócz terroryzmu o charakterze politycznym (religijnym) w Rosji podziemie kryminalne stosuje terror na dużą skalę.

Gigantyczne terytorium, niezwykle długa granica państwowa, często przebiegająca w trudnodostępnym terenie powiększa możliwość przenikania do Rosji grup terrorystycznych i przestępczych. Problemy stojące przed naszym wschodnim sąsiadem w dziedzinie zwalczania terroryzmu, tak politycznego jak i kryminalnego nie mają odpowiednika w żadnym z państw europejskich.

Klasyk polskich opracowań na temat terroryzmu Longin T. Szmidt w swojej pracy stwierdził, że (...) *Terroryzm zawsze łączył się z podstępными, a więc trudnymi do wykrycia sposobami zabijania osób pełniących funkcje przywódcze. (...) w dzisiejszych czasach terroryzm jako indywidualna forma działania antypaństwowego przyjął różnorodne postacie, daleko odbiegające od pierwotnych zamachów na życie przywódców państw, dlatego też walkę terrorystów przeciwko przedstawicielom aparatu władzy należy rozpatrywać biorąc pod uwagę różne uwarunkowania społeczno – polityczne (...)*<sup>1</sup>.

Innymi słowy terroryzm jest metodą walki politycznej, którego sposobem na osiągnięcie zamierzonych celów jest zastraszenie strony przeciwnej.

Terroryzm międzynarodowy w obecnej skali jest dzieckiem końca XX wieku. Członkowie międzynarodowych organizacji terrorystycznych działają w skali ponadnarodowej. Ich celem jest zdestabilizowanie życia społeczno – politycznego, doprowadzenie do zmian w stosunkach międzynarodowych. Po zamachach z 11 września 2001 r. w Nowym Jorku oraz 11



marca 2004 r. w Madrycie doszło do przewartościowania polityki zagranicznej obydwu państw. W konsekwencji do interwencji w Afganistanie oraz Iraku. Zamach madrycki spowodował zmiany polityczne w Hiszpanii, doprowadzając do opuszczenia przez jej wojska Iraku. Takie działanie osłabiło pozycję pozostałych aliantów USA w Iraku<sup>2</sup>.

W historii terroryzmu są to przełomowe daty, które pokazały, że organizacje terrorystyczne mogą realnie wpływać na stosunki międzynarodowe i wewnętrzne poszczególnych państw.

Terroryzm międzynarodowy nie jest zjawiskiem jednorodnym. W jego historii można wyróżnić kilka etapów. Pierwszy etap łączy się z wydarzeniami ostatniego dwudziestolecia XIX wieku do lat dwudziestych wieku ubiegłego. Jego cechą charakterystyczną było istnienie wielu tajnych organizacji skupiających się na walce o wyzwolenie społeczne i narodowe. Kolejnym etapem to terroryzm począwszy od skrajnej lewicy poprzez narodowych socjalistów do ataków inspirowanych ideologią nacjonalistyczną. Trzeci etap to akcje terrorystyczne lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w. Następnym, czwartym etapem, widocznym od lat osiemdziesiątych ubiegłego stulecia to działalność organizacji mniejszości etnicznych. Przykładami mogą być Kurdowie w Turcji, Ormianie w Rosji czy Sikhowie w Indiach<sup>3</sup>.

Podstawową rolę w umiędzynarodowieniu zjawiska terroryzmu odegrały organizacje nie europejskie, lecz bliskowschodnie, południowoamerykańskie i dalekowschodnie<sup>4</sup>.

Prawnymi aspektami zwalczania terroryzmu zajmowała się już Liga Narodów<sup>5</sup>. Po II wojnie światowej powrócono do tematu na forum ONZ w latach sześćdziesiątych<sup>6</sup>.

Zagrożenie terroryzmem na terytorium Federacji Rosyjskiej oraz w pozostałych krajach Wspólnoty Niepodległych Państw spowodowało konieczność zorganizowania współpracy na poziomie wyższym niż bilateralne porozumienia służb specjalnych państw WNP<sup>7</sup>.

W latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia na Kaukazie i w Środkowej Azji zintensyfikowana została działalność terrorystyczna. Uaktywnili się uzbrojeni separatyści oraz międzynarodowe organizacje ekstremistyczne, których celem jest destabilizacja tego regionu. Narastanie zjawisk terroryzmu, bandytyzmu, porywania zakładników, nielegalnego handlu bronią i materiałami wojennymi zagroziły bezpieczeństwu państw członków WNP. W związku z tym należało właściwie przygotować się w celu zapobieżenia zagrożeniom ze strony międzynarodowemu terroryzmu. W tym celu w pierwszym rządzie przystąpiono do uściślenia współpracy organów ochrony prawa i porządku publicznego państw WNP.

Z takim wnioskiem wystąpiła Rada Ministrów Spraw Wewnętrznych krajów WNP do prezydentów i szefów rządów. Ministrowie spraw wewnętrznych zwrócili się w swoim wniosku z propozycją powołania biura w celu koordynacji walki ze zorganizowaną przestępczością oraz i innymi niebezpiecznymi zjawiskami, takimi jak ekstremizm i separatyzm. Wnioskowano o powołanie centrum antyterrorystycznego w celu koordynacji działań przeciwterrorystycznych organów spraw wewnętrznych Wspólnoty.

W styczniu 2000 r. w Moskwie dokonano wymiany poglądów w ramach Rady Głównych Państw WNP na temat przeciwdziałania międzynarodowemu terroryzmowi. Inspiracją były ustalenia konferencji OBWE w Stambule. W wyniku konsultacji Rada Bezpieczeństwa państw WNP we współpracy z Radą Szefów Służb Specjalnych i Organów Bezpieczeństwa, Radą Ministrów Spraw Wewnętrznych, Radą Ministrów Obrony przygotowała program walki międzynarodo-

wym terroryzmem i ekstremizmem. W ramach realizacji programu przewidziano powstanie centrum antyterrorystycznego. Kluczową rolę w połączeniu wysiłków krajów WNP w przeciwdziałaniu terroryzmowi odegrało nadzwyczajne posiedzenie Rady ministrów spraw wewnętrznych państw Wspólnoty w dniu 10 marca 2000 r. Inicjatorem było Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Rosji<sup>8</sup>. Podczas spotkania rozpatrzono i zaaprobowano projekt programu walki z terroryzmem oraz ekstremizmem na okres do 2003 r. Przygotowano projekt porozumienia o centrum antyterrorystycznym państw WNP. Komitetowi Wykonawczemu Wspólnoty Niepodległych Państw zarekomendowano wniesienie obydwu projektów na posiedzenie rady prezydentów państw WNP. W czasie posiedzenia uczestnicy podtrzymali ideę stworzenia centrum antyterrorystycznego pod kierownictwem Rady szefów organów bezpieczeństwa i służb specjalnych państw Wspólnoty. Program walki z terroryzmem oraz porozumienie o powstaniu centrum antyterrorystycznego zostały zatwierdzone w czasie posiedzenia prezydentów krajów WNP w 21 czerwca 2000 r.<sup>9</sup>.

Centrum Antyterrorystyczne Wspólnoty Niepodległych Państw jest nieprzerwanie funkcjonującym wyspecjalizowanym organem przeznaczonym do zabezpieczenia współpracy instytucji państwowych krajów WNP w dziedzinie walki międzynarodowym terroryzmem oraz wszelkiego rodzaju przejawami ekstremizmu.

Ogólne kierownictwo sprawuje wspomniana Rada Szefów Organów Bezpieczeństwa WNP. Centrum Antyterrorystycznym kieruje szef powoływany decyzją prezydentów krajów WNP, na wniosek przewodniczącego Rady Szefów Organów Bezpieczeństwa i Służb Specjalnych krajów WNP. Pierwszym szefem Centrum był gen. lejtnant Borys Mylnikow<sup>10</sup>. Obecnie, od 2006 r. Centrum Antyterrorystycznym WNP kieruje generał pułkownik Andriej Nowikow.



Szef CA Andriej Nowikow, generał pułkownik policji



Kieruje on Centrum przy pomocy zastępców wskazanych przez radę ministrów obrony, ministrów spraw wewnętrznych oraz rady dowódców wojsk ochrony pogranicza.

W strukturze Centrum Antyterrorystycznego działają: Oddział Koordynacyjno – Operacyjny i Oddział Analizy Sytuacyjnej, Monitoringu Zagrożeń i Przygotowywania Projektów Decyzji oraz Oddział Administracyjno- Gospodarczy.

Pierwszy z wymienionych oddziałów zajmuje się zabezpieczeniem współpracy właściwych dla walki z międzynarodowym terroryzmem organów państwowych krajów WNP. Do innych zadań oddziału należy współdziałanie w przygotowywaniu i realizacji wspólnych antyterrorystycznych przedsięwzięć i kompleksowych operacji zgodnych z profilem działania Centrum. Oddział zajmuje się także przygotowaniem i ćwiczeniem specjalistów pododdziałów antyterrorystycznych. Centrum w tym zakresie współdziała z instruktorami Centrum Specjalnego Przeznaczenia FSB. Prowadzi dowódczo – sztabowe i operacyjno – taktyczne ćwiczenia. Pracownicy oddziału prowadzą naukowo – metodyczną działalność, przygotowują naukowo – praktyczne konferencje, seminaria, współdziałają przy wymianie doświadczeń. Opracowują także poradniki takie jak np. *Metodyczne zalecenia w sprawie oswobodzenia zakładników czy Informacja o międzynarodowych organizacjach terrorystycznych w Azji Centralnej*. Są to dokumenty niejawne.

Drugi z oddziałów Centrum przygotowuje propozycje przedstawiane Radzie prezydentów państw WNP oraz innym organom Wspólnoty o kierunkach rozwoju współpracy w zakresie walki z międzynarodowym terroryzmem. Oddział analizuje informacje pod kątem stanu, dynamiki oraz tendencji przejawiania się międzynarodowego terroryzmu. Analiza ta nie dotyczy tylko państw WNP, ale i pozostałych, gdzie występuje zagrożenie terroryzmem.

Na podstawie zebranej informacji tworzona jest baza danych o organizacjach terrorystycznych, ich przywódcach, członkach, strukturach oraz sympatykach wspierających ich działalność,



A. Nowikow obserwuje ćwiczenia..

Na zapytania informacje te są przekazywane zainteresowanym ministerstwom i instytucjom państw WNP. Oprócz tego codziennie analizuje się informacje ze źródeł jawnych, mające wartość dla działań operacyjnych. Raz w miesiącu organy bezpieczeństwa oraz służby specjalne krajów WNP otrzymują analityczne informacje na temat działalności i gotowości do akcji międzynarodowych organizacji terrorystycznych. Centrum Antyterrorystyczne ściśle współpracuje z Centrum Specjalnego Przeznaczenia FSB przy szkoleniu specjalistów i instruktorów oddziałów antyterrorystycznych. Rosjanie szkolili przedstawicieli Armenii, Ukrainy, Mołdawii i Kazachstanu. Centrum Specjalnego Przeznaczenia Federalnej Służby Bezpieczeństwa prowadzi staże dla dowódców i funkcjonariuszy pododdziałów antyterrorystycznych z innych państw WNP. Szkolenia prowadzi się w dziedzinie pracy z materiałami wybuchowymi, przygotowania pletwonurków bojowych czy przygotowania taktycznego. Instruktorzy CSP prowadzili szkolenie poza granicami Rosji<sup>11</sup>.

Siedzibą Centrum Antyterrorystycznego WNP jest Moskwa. Centrum ma swoją filię<sup>12</sup> w Biszkeku w Kirgistanie. Filia zajmuje się regionem środkowoazjatyckim. Ten regionalny oddział Centrum Antyterrorystycznego zajmuje się sytuacją na południowych rubieżach Wspólnoty Niepodległych Państw.

Federacja Rosyjska zabezpiecza 50 % budżetu na funkcjonowanie Centrum Antyterrorystycznego.

Trzeci z oddziałów przygotowuje dokumenty prawne oraz zabezpiecza od strony logistycznej działanie Centrum.

Przewidziano zajęcie się harmonizacją prawa w sferach w przeciwdziałaniu działalności organizacji i osób przygotowujących akty terrorystyczne, handlu

bronią, materiałami wybuchowymi. Pierwszym przeznaczonym do rozpatrzenia zadaniem omawianych przedsięwzięć był problem przyłączenia się państw WNP do międzynarodowych układów o walce z terroryzmem.

W ramach przedsięwzięć organizacyjno- praktycznych najważniejszym było powołanie Centrum Antyterrorystycznego krajów WNP. Do innych działań należą prowadzenie dowódczo-sztabowych i taktycznych ćwiczeń antyterrorystycznych. Kraje Wspólnoty mają organizować operacje w celu uprzedzenia, przerwania i ujawnienia akcji terrorystycznych, porywania zakładników, nielegalnego przewozu przez granicę trucizn, materiałów radioaktywnych, materiałów wybuchowych. W ramach realizacji programu państwa WNP usprawniają zabezpieczenie na swoich terytoriach obiektów stanowiących zagrożenie o charakterze ekologicznym, także dla sąsiednich krajów. Programy prac CA zakładają również prowadzenie badań nad modernizacją technicznych środków wykrywania materiałów wybuchowych i broni. Informacyjno – analityczne oraz naukowo- metodyczne zadania skupiają wokół banku danych o organizacjach terrorystycznych, ich członkach, kierunkach rozwoju współczesnego terroryzmu, wymianie informacji na temat faktów, sposobów i metod doskonalenia zamachów terrorystycznych. Przeprowadzane są konferencje na temat problemów walki z międzynarodowym terroryzmem. Kontynuowana jest praca nad poradnikami dla funkcjonariuszy służb ochrony porządku publicznego, pomocnych w zwalczaniu aktów terroru czy skoordynowania przeciwdziałania rozpowszechnianiu kultu siły i okrucieństwa w środkach masowego przekazu i internecie.



Funkcjonariusze oddziałów kontrterrorystycznych w akcji. Ćwiczenia z odbijania autobusu.

Współczesny terroryzm destabilizuje sytuację nie tylko w poszczególnych krajach, lecz praktycznie na całym świecie. W Rosji oraz krajach WNP terroryzm rozwija się w wielu niebezpiecznych kierunkach. Ich przyczynami są zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania. Do zewnętrznych zaliczyć można: pojawienie się starych geopolitycznych rozszczeń, konflikty regionalne czy aktywizacja ekstremistycznych działań wielu zagranicznych terrorystycznych, religijnych i innych organizacji. W siedemdziesięciu państwach działa powyżej 1000 grup<sup>13</sup> i organizacji terrorystycznych. Do przyczyn wewnętrznych powstania i rozwoju zjawiska terroryzmu należą: kryzys ekonomiczny, wzrost przestępczości, rozwój rynku nielegalnego handlu bronią i łatwość jego zdobycia, funkcjonowanie dużej liczby osób będących uczestnikami wojen (Afganistan, Czeczenia, Tadżykistan) oraz złe funkcjonowanie organów porządku publicznego.

Przyczyn istnienia i rozwijania się zjawiska terroryzmu jest tak wiele, że praktycznie nie są do wymienienia. Wspomniane w opracowaniu daty 11 września 2001 r. i 11 marca 2004, są, w mojej opinii, datami przełomowymi w rozwoju terroryzmu.

Według chronologii jest to piąta fala terroryzmu. Jej skala powoduje, że śmiało możemy nazwać terroryzm międzynarodowy wojną światową nowego typu. Nie w okopach czy starciach wielkich jednostek zmechanizowanych, lecz przy wykorzystaniu niekonwencjonalnych sposobów uderzeń oraz masowości ofiar.

Według szefa Centrum Antyterrorystycznego WNP – gen. B. Mylnikowa Czeczenia była poligonem doświadczalnym terroryzmu międzynarodowego. Tutaj sprawdzane było uzbrojenie, formy i metody walki z organami władzy, opracowywane schematy kierowania przedsięwzięciami terrorystycznymi i sposobami ich finansowania. Odbywało się też szkolenie przyszłych terrorystów z wielu krajów świata.

Rosja ma wielkie doświadczenie w walce z terroryzmem, począwszy od XIX<sup>14</sup> wieku. Ponieważ służby specjalne Związku Radzieckiego podobnie jak i Stanów Zjednoczonych inspirowały działalność terrorystyczną skierowaną przeciwko drugiej stronie, są to

również unikalne doświadczenia bycia po obu stronach barykady.

Działania tego typu przyczyniły się podniesienia na wyższy poziom kwalifikacji terrorystów, którzy obrócili się przeciwko swoim mocodawcom.

Rosyjskie kadry do walki z terroryzmem szkolone są m.in. w Akademii Federalnej Służby Bezpieczeństwa<sup>15</sup>. Akademia przygotowuje, jako wieloprofilowa wyższa uczelnia specjalistów począwszy od przygotowania humanistycznego, poprzez nauki przyrodnicze do wykształcenia inżynierskiego. Początki Akademii to rok 1921, kiedy to WCzK<sup>16</sup> rozpoczęła kursy w celu przygotowania pracowników operacyjnych<sup>17</sup>. Obecnie Akademia jest jedną z największych uczelni Rosji. W jej skład wchodzi Instytut Kryptografii, Łączności i Informatyki. Nauka prowadzona jest na siedmiu fa-

kultetach, funkcjonuje 46 katedr<sup>18</sup> oraz Centrum Naukowo – Badawcze, nie licząc działów zabezpieczających funkcjonowanie szkoły.

W uczelni pracuje 12 akademików, 16 członków – korespondentów Rosyjskiej Akademii Nauk i około 100 profesorów. Nauczanych jest czterdzieści języków obcych. Absolwenci tej i innych specjalnych uczelni Rosji stanowią zaplecze dla wszystkich instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa, w tym walkę z terroryzmem.

Zagrożenie terroryzmem międzynarodowym w świecie jest obecnie tak wielkie, gdyż jest on w swej istocie nieprzewidywalny, jak pokazują wydarzenia ostatnich lat zdolny do szybkiej zmiany form i metod działania<sup>19</sup>. Stał się również bardziej bezwzględny i lepiej zorganizowany.

Czy terroryzm będzie miał swój koniec, nie. Historia pokazuje, że o ile znikają jedne źródła terroryzmu, natychmiast pojawiają się nowe.

Wojna z terroryzmem międzynarodowym musi być toczona na wszystkich płaszczyznach: od policyjno – militarnej, poprzez działania polityczne, rozwiązywanie problemów społecznych, religijnych czy narodowościowych. Inaczej będzie jedynie wzajemnym mordowaniem się, przy pomocy coraz to nowych środków, metod i technik.

Federacja Rosyjska ze względu na swoje położenie może być kluczem do rozwiązania niektórych problemów związanych z terroryzmem w Azji Centralnej oraz niedopuszczeniem do jego rozprzestrzeniania się.

Wiedza, zasoby wywiadowcze oraz możliwości rosyjskich służb specjalnych przy właściwym ich wykorzystaniu i współpracy mogą wnieść decydujący wkład bieżącą walkę z terrorystami.

Cd. nastąpi.

Kazimierz Kraj



Okładka książki – zbioru wystąpień kierowników (szefów sztabów) narodowych centrów antyterrorystycznych – państw – członków WNP wygłoszonych podczas ich III narady.



### Przypisy

- 1 Szmidt T.L., Terroryzm a państwo, studium poświęcone historycznym, socjologicznym i agnologicznym aspektom terroryzmu, Lublin 1979, s. 40 i następn. O współczesnym terroryzmie europejskim zob. np. Jałoszyński K., Zagrożenie terroryzmem w wybranych krajach Europy Zachodniej oraz Stanach Zjednoczonych, AON, Warszawa 2001, s. 5 – 37, lub „Ewolucja terroryzmu na przełomie XX i XXI wieku (red. M. J. Malinowski, R. Ożarowski, W. Grabowski), Gdańsk 2009 r.
- 2 Można więc postawić pytanie, czy atak na podobną skalę w Polsce, doprowadziłby do takich zmian i przewartościowań, że nasze jednostki zostałyby wycofane z Afganistanu. Można również przypuszczać, że nasze służby nie są w stanie zapobiec ani przewidzieć miejsca i terminu akcji terrorystycznej np. takiej organizacji jak Al Kaida. Nie sprostają temu służby hiszpańskie, wprawione od kilkudziesięciu lat w walce z terrorystami. Drugie pytanie, to czy zadziałałby nasz system ratownictwa i zarządzania kryzysowego?
- 3 O terroryzmie międzynarodowym zob. np. Leksykon politologii, praca zbior. pod. red. A. Antoszewskiego i R. Herbuta, Wrocław 1995, s. 409 – 412. W okresie tym nawiązana została współpraca międzynarodowa między Frakcją Czerwonej Armii (Niemcy) a Akcją Bezpośrednią (Hiszpania). Miało to miejsce w 1985 roku, a hasłem było: partyzanci wszystkich krajów łączcie się.
- 4 Ludowy Front Wyzwolenia Palestyny, Czarny Wrzesień, Tupamaros, Japońska Armia Czerwona czy Al Kaida. Ile z ich poczyniń na forum międzynarodowym było inspirowane przez służby specjalne przeciwnych międzynarodowych obozów politycznych. Można to oszacować po informacjach na temat, kto kogo personalnie szkolił. Sztandarowy przykład to Ben Laden szkolony przez USA do walki z Rosjanami w Afganistanie. Można więc stwierdzić, że państwa obecnie walczące z międzynarodowym terroryzmem przyczyniły się do podniesienia kwalifikacji terrorystów oraz udoskonalenia metod ich walki do poziomu tzw. wojny asymetrycznej.
- 5 Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu terroryzmu z 1937 roku, która nie weszła w życie.
- 6 Czytaj na ten temat w bieżącym numerze e-Terroryzm.pl i w numerach poprzednich.
- 7 Współpraca ta była na pewno ułatwiona, ze względu na fakt że podstawowe kadry służb specjalnych krajów WNP wywodzą się z KGB oraz częściowo GRU.
- 8 W posiedzeniu brał udział pełniący obowiązki prezydenta Rosji Władimir Putin, który w 1998 r. jako szef FSB reorganizował Centrum Specjalnego Przeznaczenia tej służby.
- 9 Faktyczną datą początku funkcjonowania Centrum Antyterrorystycznego WNP jest 1 grudnia 2000 r., kiedy to Rada Prezydentów potwierdziła porozumienie o powstaniu centrum oraz ustaliła liczebność pracowników oraz sposoby finansowania.
- 10 B. Mylnikow, ur. 7.08. 1952 r. w Leningradzie, absolwent instytutu mechaniki precyzyjnej i optyki (Leningrad 1975), wyższych kursów KGB przy RM ZSRR (Mińsk 1976) oraz Północno-Kaukaskiego Państwowego Technicznego Uniwersytetu (Stawropol 1999). Przeszedł stanowiska od szeregowego oficera operacyjnego do naczelnika oddziału zarządu KGB (Ministerstwa Bezpieczeństwa) w Petersburgu i Obwodzie Leningradzkim. Zastępca naczelnika Zarządu Ministerstwa Bezpieczeństwa (FSK) w Obwodzie Swierdłowskim. Naczelnik Zarządu FSB Kraju Stawropolskiego. Przed objęciem kierownictwa nad centrum Antyterrorystycznym zastępca szefa Departamentu Ochrony Porządku Konstytucyjnego i Walki z Terroryzmem FSB.
- 11 Zob. szerzej wystąpienie B. Mylnikowa w Akademii Dyplomatycznej MSZ Rosji (materiał w posiadaniu autora).
- 12 Filia zatrudnia 10 pracowników, a jej szef ma status zastępcy szefa Centrum Antyterrorystycznego
- 13 Przykładowe organizacje terrorystyczne na terytorium krajów WNP: Stowarzyszenie reform socjalnych (Rosja, Azerbejdżan, Tadżykistan, Kirgistan – kraj pochodzenia Kuwejt), Komitet islamskiego wezwania (Rosja, Azja Centralna, Azerbejdżan), Liga islamskiego świata (Rosja), Partia islamskiego wyzwolenia (Rosja, Białoruś, Azerbejdżan, Kazachstan, Ukraina, Uzbekistan), Hamas lub Islamski Ruch Sprzeciwu (Rosja).
- 14 Już w 1898 roku Rosja brała udział w odbywającej się w Rzymie konferencji poświęconej walce z terroryzmem. Uczestniczył w niej udział dyrektor Departamentu Policji MSW Rosji C. Zwoliński.
- 15 Akademia powstała 24.08.1992 r. na mocy dekretu prezydenta z 24.08.1992 r. na bazie Wyższej Szkoły KGB im. F. Dzierżyńskiego. Adres szkoły 117602 Moskwa, Prospekt Miczurina 70.
- 16 Wszechrosyjska Nadzwyczajna Komisja do Walki z Kontrrewolucją, Sabotażem i Korupcją (tak brzmi pełna nazwa WCzK).
- 17 Początkowo naukę rozpoczęło 150 kursantów. W początkach lat czterdziestych absolwentem szkoły był co trzeci z szefów organów bezpieczeństwa.
- 18 Szefem katedry w uczelni był. pułkownik, doktor nauk wojskowych, Bohater Związku Radzieckiego J. Bojarinow poległy podczas zdobywania pałacu prezydenta Amina w Kabulu w 1979 r.
- 19 Skala walki i metody jej prowadzenia oraz bezwzględność starcia, są nieporównywalne do czasów, gdy gen. A. Dalla Chiesa walczył we Włoszech z Czerwonymi Brygadami.

Fot. strona internetowa Centrum Antyterrorystycznego WNP

Wskutek przeobrażeń cywilizacyjnych, informacja nabrała statusu autonomicznego dobra prawnie chronionego. Nie oznacza to, że informacja wcześniej nie podlegała ochronie. Informacje chroniono od momentu, gdy tylko zaistniała. Ochrona ta obejmowała tajemnicę korespondencji, tajemnicę państwową, służbową oraz zawodową. Natomiast od momentu zautomatyzowania procesu przetwarzania informacji zaistniała potrzeba zapewnienia ochrony jej w zdigitalizowanej formie. Ze względu na coraz większe znaczenie tego rodzaju informacji w życiu codziennym oraz w dzisiejszej gospodarce, preferencją staje się zapewnienie ochrony prawnej przetwarzanej informacji. W dzisiejszych czasach informacja ma ogromne znaczenie, utrata zaś informacji może przynieść wymierne szkody. Trzeba zadać sobie pytanie, jak zabezpieczyć informację przed ujawnieniem, ponieważ raz ujawniona nie posiada znamion informacji przeznaczonych wyłącznie dla uprawnionych, a staje się dostępna dla innych. Jednym ze sposobów zapobiegania i przeciwdziałania utracie informacji jest szacowanie i zarządzanie ryzykiem. Wybór metody zależy od nas samych. To jednak z jaką rzetelnością przeprowadzimy szacowanie i zarządzanie ryzykiem umożliwi nam skuteczną ochronę i może pomóc w przeciwdziałaniu utracie informacji.

Ryzyko można szacować na wiele sposobów, jednakże chciałbym pokrótce zaprezentować metodę opisaną przez mgr inż. Marka Anzela, który w swoim opracowaniu „Szacowanie ryzyka oraz zarządzanie ryzykiem w świetle nowej ustawy z dnia 5 sierpnia 2010r. o ochronie informacji niejawnych, przykład metody analizy ryzyka opartej na gotowych macierzach”, wydane przez PHU ONE Poznań 2011.

Według metody CRAMM (Crisis Risk Analysis and Management Method), ryzyko szacuje się jakościowo w oparciu o wybrany poziom bezpieczeństwa, związany z ochroną poufności, integralności i dostępności informacji.

Stratę według metody CRAMM można obliczyć według poniższego wzoru:

$$R = S \times P$$

Którego składowe oznaczają:

**R** – wielkość oczekiwanej straty związanej z danym ryzykiem;

**S** – wielkość straty, gdy wystąpi rozpatrywane zdarzenie;

**P** – prawdopodobieństwo wystąpienia rozpatrywanego zdarzenia;

Dla obliczonych wartości liczbowych można przyjąć następujący poziom wielkości ryzyka:

**niski (1 – 20)**

**średni (21 – 60)**

**wysoki (61 – 80)**

w wypadku przekroczenia wartości 20 ryzyko należy obowiązkowo analizować.

By prawidłowo ocenić zagrożenia należy dobrze poznać Globalne Środowisko Bezpieczeństwa (GŚB) i przeprowadzić analizę jego otoczenia, zastosowane w nim środki bezpieczeństwa fizyczne i techniczne oraz możliwe zagrożenia. Drugim aspektem jest analiza Lokalnego Środowiska Bezpieczeństwa (LŚB), kto i w jaki sposób ma bezpośredni dostęp do pomieszczeń chronionych, gdzie przetwarzane są informacje, jakie uprawnienia posiada uprawniony personel i na jakie zagrożenia jest on podatny oraz jakie są możliwe zagrożenia dla LŚB.

Następny etap to przeprowadzenie identyfikacji zasobów wymagających ochrony i powinna ona obejmować zarówno dobra materialne jak i niematerialne.

Przykładowa lista zasobów, które mają zasadnicze znaczenie dla bezpieczeństwa informacji niejawnych (tabela 1).



Numer zasobu	Rodzaj zasobu	Miejsce przetwarzania, przechowywania i udostępniania	Klauzula tajności	Wartość informacji
ZS-1	Kancelaria tajna	Pomieszczenia nr .....	-	niska
ZS-2	Rejestry kancelaryjne	Pomieszczenia nr .....	JAWNE	średnia
ZS-3	Materiały niejawne	Pomieszczenia nr .....	TAJNE	wysoka
ZS-4	Materiały niejawne	Pomieszczenia nr .....	POUFNE	średnia
ZS-5	Materiały niejawne	Pomieszczenia nr .....	ZASTRZEŻONE	niska

Tabela 1. Opracowanie własne

Oszacowanie wartości informacji powinno być przeprowadzone na podstawie opinii osób odpowiedzialnymi za przechowywanie, dystrybucję i wytwarzanie informacji.

Następny krok to identyfikacja i oszacowanie zasobów w ustalonym zakresie, winna ona zawierać:

- wyposażenie środowiska;
- wykonawcy;
- dobra materialne;
- dobra niematerialne (personel)

I tak lista zasobów systemu uporządkowana według hierarchii ważności dla wykonania zadań przykładowej firmy X:

- materiały niejawne;
- dyski twarde wykorzystywane w systemach teleinformatycznych;
- magnetyczne nośniki danych;
- kancelaria tajna wraz z wyposażeniem;
- pomieszczenia w których umiejscowione są systemy teleinformatyczne;
- pełnomocnik ochrony;
- personel kancelarii tajnej;
- pracownicy ochrony;
- administrator systemu i sieci teleinformatycznych;
- inspektor bezpieczeństwa teleinformatycznego;
- użytkownicy (wykonawcy);
- itp.

Gdy opracujemy listę zasobów, możemy przystąpić do identyfikacji skutków utraty naszych zasobów pod względem ochrony poufności, integralności i dostępności informacji. W tym celu można przyjąć wymienione wartości liczbowe dla każdej z tych kategorii i tak dla:

#### Poufności (dopasowane do ustawowych klauzul):

- jawne (0);
- zastrzeżone (1-3);
- poufne (4-5);
- tajne (6-7);
- ściśle tajne (8-10);

#### Integralności:

- niskie (1-3);
- średnie (4-7);
- wysokie (8-9);
- bezwzględne (10);

#### Dostępności:

- **niskie wymagania (1-3)** – oznacza to, że jeśli informacje nie będą dostępne, nie będzie to miało większego wpływu na realizację zadań przez firmę XXXY w większym przedziale czasu;
- **średnie wymagania (4-6)** – oznacza to, że niedostępność informacji może mieć znaczący wpływ na realizację zadań przez firmę X, a dostęp musi nastąpić w ciągu kilku dni;



- **wysokie wymagania (4-6)** – oznacza to, że niedostępność informacji może spowodować duże szkody w realizacji zadań przez firmę X, a dostęp musi nastąpić w ciągu kilku godzin;
  - **ekstremalne wymagania (9)** – oznacza to, że niedostępność informacji może sparaliżować realizację zadań przez firmę X, a dostęp musi nastąpić w ciągu kilku minut;
  - **absolutne wymagania (10)** – oznacza to, że nie dopuszcza się niedostępności do informacji w każdej chwili.
- wania atmosferyczne, wichury, gradobicia);
  - zagrożenia środowiskowe (katastrofy komunikacyjne, wypadki w bezpośrednim sąsiedztwie firmy X, awarie elektrowni i ciepłowni, awarie linii elektrycznych i gazowych, awarie w zakładach produkcyjnych wykorzystujących techniczne środki przemysłowe);
  - uwarunkowania geopolityczne (zagrożenia ruchami, niepokojami społecznymi, położenie firmy X w danym regionie czy miejscowości, najbliższe sąsiedztwo, bliskość granic państwowych itp.).

Biorąc pod uwagę wymienione wyżej kryteria, można oszacować prawdopodobieństwo ewentualnych strat dla firmy X, oszacowanie należy przeprowadzić oddzielnie dla poufności, integralności i dostępności (tab. 2).

Przykładowe składowe **S** dla wzoru **R = S x P**

Identyfikację zagrożeń i określenie ich poziomu należy określić zarówno dla Globalnego Środowiska Bezpieczeństwa jak i dla Lokalnego Środowiska Bezpieczeństwa. Poniżej przykłady zagrożeń.

Dla Globalnego Środowiska Bezpieczeństwa:

- zagrożenia ze strony grup przestępczych, chuligańskich;
- zagrożenia ze strony obcych służb specjalnych;
- zagrożenia terrorystyczne;
- zagrożenia naturalne (pożary, powodzie, wyłado-

Dla Lokalnego Środowiska Bezpieczeństwa:

- zagrożenia ze strony osób, które mogą mieć dostęp do pomieszczeń chronionych;
- częstotliwość i charakter wizyt osób spoza firmy X (zwłaszcza obywateli obcych państw, w związku z realizacją podpisanych umów międzynarodowych);
- stanu etatowego i kadrowego firmy X (zastępowalność kluczowego personelu dla funkcjonowania systemu ochrony informacji niejawnych);
- poziomu wyszkolenia personelu odpowiadającego za zapewnienie właściwego bezpieczeństwa ochrony informacji niejawnych;
- stopnia wyszkolenia wykonawców posiadających uprawnienia do dostępu do informacji niejawnych;
- poziom świadomości wykonawców i personelu pionu ochrony.

Numer zasobu	Nazwa zasobu	Poufność	Integralność	Dostępność
ZS-1	Kancelaria tajna	0	0	8
ZS-2	Rejestry kancelaryjne	0	8	8
ZS-3	Materiały niejawne	7	10	8
ZS-4	Materiały niejawne	5	9	8
ZS-5	Materiały niejawne	3	9	8

Tabela 2. Opracowanie własne



Numer zagrożenia	Zagrożenie	Czynnik	Poziom zagrożenia
ZG-1	Pożar	P, U, N	niski
ZG-2	Zalanie	P, U, N	niski
ZG-3	Zanieczyszczenie	P, U, N	średni
ZG-4	Wypadek	P, U, N	niski
ZG-5	Zniszczenie urządzeń lub nośników	P, U, N	średni
ZG-6	Pył, korozja, wychłodzenie, przegrzanie	P, U, N	niski
ZG-7	Zjawiska klimatyczne	N	średni
ZG-8	Zjawiska sejsmiczne	N	niski
ZG-9	Zjawiska wulkaniczne	N	niski
ZG-10	Zjawiska pogodowe	N	niski
ZG-11	Powódź	N	niski
ZG-12	Awaria w dostawie wody	P, U	średni
ZG-13	Utrata dostaw prądu	P, U, N	średni
ZG-14	Awaria urządzeń telekomunikacyjnych	P, U, N	średni
ZG-15	Promieniowanie elektromagnetyczne	P, U, N	średni
ZG-16	Promieniowanie ciepłe	P, U, N	niski
ZG-17	Impuls elektromagnetyczny	P, U, N	średni
ZG-18	Przechwycenie sygnałów na skutek zjawiska interferencji	U	średni
ZG-19	Szpiegostwo zdalne	U	wysoki
ZG-20	Podsłuch	U	wysoki
ZG-21	Kradzież nośnika lub materiałów	U	średni
ZG-22	Kradzież urządzenia	U	niski
ZG-23	Odtworzenie danych z powtórnie wykorzystanych nośników	U	niski
ZG-24	Ujawnienie	P, U	średni
ZG-25	Dane z niewiarygodnych źródeł	P, U	niski

Tabela 3. Opracowanie własne

Przykład typowych zagrożeń, które mogą stanowić istotne zagrożenia dla wskazanych zasobów przedstawia tabela 3.

Oznaczenia czynnika zastosowanego w tabeli;

**N** – siły natury, zdarzenia nie wynikające z działalności człowieka;

**U** – umyślne działanie człowieka skierowane przeciwko zasobom;

**P** – działanie człowieka, które w sposób przypadkowy mogą zniszczyć, uszkodzić zasoby.

Oznaczenie poziomu zagrożenia zastosowanego w tabeli;

- niski;
- średni;
- wysoki;

Listę zagrożeń dla informacji niejawnych i zasobów należy uporządkować według prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożeń, tak by można było wytypować obszary, w których środki ochrony należy zastosować w pierwszej kolejności lub gdzie należy dokonać poprawy zastosowanych środków ochrony.

W dalszej kolejności, celem identyfikacji podatności na ryzyko, należy opracować listę słabych punktów (podatność) firmy X. Przy identyfikacji podatności należy wziąć pod uwagę funkcjonujące środki bezpieczeństwa.

**Poziom podatności** polega na przypisaniu każdej zdefiniowanej słabości odpowiedniej wartości: niski, średni, wysoki.

Dla oszacowania poziomu podatności można przyjmując następujące wartości punktowe:

- brak (0);
- niski poziom (1-4);
- średni poziom (5-7);
- wysoki poziom (8-9);

I tak dla pary zasobów i zagrożeń (ZS / ZG) przyporządkowujemy poziom podatności P (tabela 4).

Jest to składowa **P** gdzie **R = S x P**

ZS/ZG	P	ZS/ZG	P	ZS/ZG	P	ZS/ZG	P	ZS/ZG	P
ZS-1/ZG-1	3	ZS-2/ZG-1	3	ZS-3/ZG-1	3	ZS-4/ZG-1	3	ZS-5/ZG-1	3
ZS-1/ZG-2	0	ZS-2/ZG-2	1	ZS-3/ZG-2	1	ZS-4/ZG-2	1	ZS-5/ZG-2	1
ZS-1/ZG-3	0	ZS-2/ZG-3	0	ZS-3/ZG-3	0	ZS-4/ZG-3	0	ZS-5/ZG-3	0
ZS-1/ZG-4	0	ZS-2/ZG-4	0	ZS-3/ZG-4	0	ZS-4/ZG-4	0	ZS-5/ZG-4	0
ZS-1/ZG-5	2	ZS-2/ZG-5	2	ZS-3/ZG-5	2	ZS-4/ZG-5	2	ZS-5/ZG-5	2
ZS-1/ZG-6	2	ZS-2/ZG-6	0	ZS-3/ZG-6	0	ZS-4/ZG-6	0	ZS-5/ZG-6	0
ZS-1/ZG-7	2	ZS-2/ZG-7	2	ZS-3/ZG-7	2	ZS-4/ZG-7	2	ZS-5/ZG-7	2
ZS-1/ZG-8	1	ZS-2/ZG-8	0	ZS-3/ZG-8	0	ZS-4/ZG-8	0	ZS-5/ZG-8	0
ZS-1/ZG-9	0	ZS-2/ZG-9	0	ZS-3/ZG-9	0	ZS-4/ZG-9	0	ZS-5/ZG-9	0
ZS-1/ZG-10	2	ZS-2/ZG-10	2	ZS-3/ZG-10	2	ZS-4/ZG-10	2	ZS-5/ZG-10	2
ZS-1/ZG-11	0	ZS-2/ZG-11	0	ZS-3/ZG-11	0	ZS-4/ZG-11	1	ZS-5/ZG-11	3
ZS-1/ZG-12	0	ZS-2/ZG-12	0	ZS-3/ZG-12	0	ZS-4/ZG-12	0	ZS-5/ZG-12	0
ZS-1/ZG-13	3	ZS-2/ZG-13	0	ZS-3/ZG-13	0	ZS-4/ZG-13	0	ZS-5/ZG-13	1
ZS-1/ZG-14	0	ZS-2/ZG-14	0	ZS-3/ZG-14	0	ZS-4/ZG-14	0	ZS-5/ZG-14	2
ZS-1/ZG-15	0	ZS-2/ZG-15	0	ZS-3/ZG-15	0	ZS-4/ZG-15	0	ZS-5/ZG-15	0
ZS-1/ZG-16	1	ZS-2/ZG-16	1	ZS-3/ZG-16	1	ZS-4/ZG-16	1	ZS-5/ZG-16	1
ZS-1/ZG-17	3	ZS-2/ZG-17	0	ZS-3/ZG-17	0	ZS-4/ZG-17	0	ZS-5/ZG-17	3
ZS-1/ZG-18	0	ZS-2/ZG-18	0	ZS-3/ZG-18	0	ZS-4/ZG-18	0	ZS-5/ZG-18	0
ZS-1/ZG-19	3	ZS-2/ZG-19	0	ZS-3/ZG-19	0	ZS-4/ZG-19	0	ZS-5/ZG-19	3
ZS-1/ZG-20	3	ZS-2/ZG-20	0	ZS-3/ZG-20	0	ZS-4/ZG-20	0	ZS-5/ZG-20	0
ZS-1/ZG-21	4	ZS-2/ZG-21	3	ZS-3/ZG-21	3	ZS-4/ZG-21	3	ZS-5/ZG-21	3
ZS-1/ZG-22	2	ZS-2/ZG-22	0	ZS-3/ZG-22	0	ZS-4/ZG-22	0	ZS-5/ZG-22	0
ZS-1/ZG-23	4	ZS-2/ZG-23	0	ZS-3/ZG-23	0	ZS-4/ZG-23	0	ZS-5/ZG-23	1
ZS-1/ZG-24	1	ZS-2/ZG-24	1	ZS-3/ZG-24	1	ZS-4/ZG-24	1	ZS-5/ZG-24	1
ZS-1/ZG-25	0	ZS-2/ZG-25	1	ZS-3/ZG-25	1	ZS-4/ZG-25	1	ZS-5/ZG-25	1

Tabela 4. Opracowanie własne

### Identyfikacja i oszacowanie ryzyka

Z założenia, celem identyfikacji ryzyka jest wykrycie jego źródeł i usystematyzowanie według przyjętych kategorii.

Dla obliczonych wartości liczbowych możemy przyjmując następujące poziomy wielkości ryzyka:

Niski	(1 – 20)
Średni	(21 – 60)
Wysoki	(61 – 80)

Tabela 5. Opracowanie własne

Na podstawie oszacowanych wartości opracowujemy tabelę macierzy, każda dla poufności (tab. 6), integralności (tab. 7) i dostępności (tab. 8).

Przykłady opracowanych tabel macierzy dla zasobów od ZS-1 do ZS-5 przy zagrożeniach od ZG-1 do ZG-15, gdzie wartość ryzyka to iloczyn skutków i podatności, jest to wielkość możliwej straty obliczonej według wzoru:

$$R = S \times P$$

Przykład:  $R = ZS-3 \times ZG-1 (7 \times 3 = 21)$ ,  $R = 21$



## Macierz poziomów ryzyka dla poufności

Zasoby		Zagrożenia														
rodzaj zasobu	Szacowanie	INTEGRALNOŚCI														
		ZG-1	ZG-2	ZG-3	ZG-4	ZG-5	ZG-6	ZG-7	ZG-8	ZG-9	ZG-10	ZG-11	ZG-12	ZG-13	ZG-14	ZG-15
ZS-1	skutki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	podatność	3	0	0	0	2	2	2	1	0	2	0	0	3	0	0
	ryzyko	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ZS-2	skutki	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0
	ryzyko	24	8	0	0	16	0	16	0	0	16	0	0	0	0	0
ZS-3	skutki	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0
	ryzyko	30	10	0	0	20	0	0	0	0	20	0	0	0	0	0
ZS-4	skutki	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	1	0	0	0	0
	ryzyko	27	9	0	0	18	0	18	0	0	18	9	0	0	0	0
ZS-5	skutki	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	3	0	1	2	0
	ryzyko	27	9	0	0	18	0	18	0	0	18	27	0	9	18	0

Tabela 6. Opracowanie własne

## Macierz poziomów ryzyka dla integralności

Zasoby		Zagrożenia														
rodzaj zasobu	Szacowanie	DOSTĘPNOŚCI														
		ZG-1	ZG-2	ZG-3	ZG-4	ZG-5	ZG-6	ZG-7	ZG-8	ZG-9	ZG-10	ZG-11	ZG-12	ZG-13	ZG-14	ZG-15
ZS-1	skutki	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	podatność	3	0	0	0	2	2	2	1	0	2	0	0	3	0	0
	ryzyko	24	0	0	0	16	16	16	8	0	16	0	0	24	0	0
ZS-2	skutki	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0
	ryzyko	24	8	0	0	16	0	16	0	0	16	0	0	0	0	0
ZS-3	skutki	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0
	ryzyko	24	8	0	0	16	0	16	0	0	16	0	0	0	0	0
ZS-4	skutki	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	1	0	0	0	0
	ryzyko	24	8	0	0	16	0	16	0	0	16	8	0	0	0	0
ZS-5	skutki	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	3	0	1	2	0
	ryzyko	24	8	0	0	16	0	16	0	0	16	24	0	8	16	0

Tabela 7. Opracowanie własne

Macierz poziomów ryzyka dla dostępności

Zasoby	Szacowanie	Zagrożenia														
		DOSTĘPNOŚCI														
rodzaj zasobu		ZG-1	ZG-2	ZG-3	ZG-4	ZG-5	ZG-6	ZG-7	ZG-8	ZG-9	ZG-10	ZG-11	ZG-12	ZG-13	ZG-14	ZG-15
ZS-1	skutki	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	podatność	3	0	0	0	2	2	2	1	0	2	0	0	3	0	0
	ryzyko	24	0	0	0	16	16	16	8	0	16	0	0	24	0	0
ZS-2	skutki	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0
	ryzyko	24	8	0	0	16	0	16	0	0	16	0	0	0	0	0
ZS-3	skutki	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0
	ryzyko	24	8	0	0	16	0	16	0	0	16	0	0	0	0	0
ZS-4	skutki	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	1	0	0	0	0
	ryzyko	24	8	0	0	16	0	16	0	0	16	8	0	0	0	0
ZS-5	skutki	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	podatność	3	1	0	0	2	0	2	0	0	2	3	0	1	2	0
	ryzyko	24	8	0	0	16	0	16	0	0	16	24	0	8	16	0

Tabela 8. Opracowanie własne

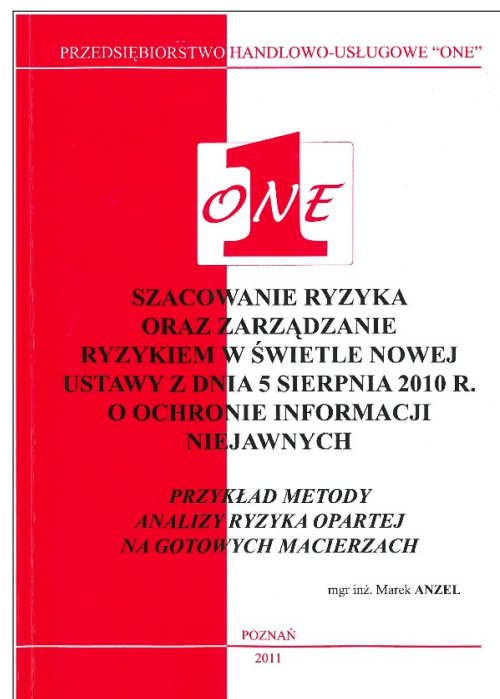
Ocena ryzyka

Po opracowaniu macierzy należy przystąpić do oceny wyliczonego ryzyka R, wskazanego w tabelach dla poufności, integralności i dostępności. Szczegółowo należy przeanalizować ryzyko po przekroczeniu wyliczonej wartości 20 (zgodnie z przyjętą punktacją) a po przekroczeniu wartości 60, podjąć natychmiastową i bezwzględnej reakcję.

Jak dalej postępować z ryzykiem, możemy dowiedzieć się z przedstawionej przeze mnie literatury, którą polecam. Jest to szczegółowe opracowanie, które jest niezmiernie przydatne przy tak mozolnym procesie jakim jest analiza, szacowanie i zarządzanie ryzykiem. Oczywiście każdy może mieć inny pogląd na przedstawioną metodę, jednak należy pamiętać, że jakiej metody nie użylibyśmy, to dużo zależy od kierownika jednostki organizacyjnej i jego zespołu, świadomości i odpowiedzialności za ochronę informacji i przeciwdziałaniu stwierdzonemu poziomowi ryzyka.

Jacek Kowalski

Biuletyn poleca!



Szacowanie ryzyka oraz zarządzanie ryzykiem w świetle nowej ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, Marek Anzel. Poznań 2011, ss. 98.

Niepokojącą wiadomością w kontekście zbliżających się EURO 2012 jest, jak donosi gazeta „Gulf News”, że piłka nożna może zostać obłożona fatwą. Tak orzekli niedawno islamscy duchowni. Zagrozili jej nałożeniem, jeśli nie zostaną zlikwidowane negatywne praktyki działaczy oraz zawodników. Za grzech uznano faule na boisku oraz nieuczciwe sędziowanie. Złe zachowania w tym sporcie mają stanowić dowód na rozpad wartości moralnych oraz stanowić potencjalne źródło fanatyzmu.

„Oszukiwanie (na boisku – przyp. autor) to zwodzenie i nadużycie praw innych ludzi, co jako takie jest złe. Nie jest to dozwolone w Islamie i jest zakazane.” – tak mówią wspólnie islamski duchowny dr Abullah Al Motla oraz Shaikh Abdullah Al Maniaa. „Niesprawiedliwość jest potęgowana, gdy zawodnik przysięga na imię Boga (lub je wzywa - przyp. autor) aby wspierał on jego kłamstwo. Zawodnicy powinni unikać zwodzenia innych, oszukiwania w grze i kłamania, powinni za to stanowić dobre przykłady dla młodych ludzi”. Duchowni wzywają graczy aby ci unikali popadania w złe postawy, a rodziców, nauczycieli oraz uczonych religijnych proszą o pomoc w zaszczepianiu i promowaniu dobrych wartości moralnych i zwalczaniu negatywnych zjawisk w sporcie. Urzędnicy nadzorujący sport są wzywani do podjęcia surowych działań w celu poprawy etyki futbolu, i zwalczania oszustów oraz kłamców. Kontynuowanie jednak złej drogi może stanowić zdaniem duchownych zagrożenie dla wartości i moralności muzułmańskich dzieci lubiących ten sport. To ostatecznie może wymóc na uczonych islamskich nałożenie fatwy na mecze piłki nożnej, aby w ten sposób zakazać uczestnictwa wiernych w meczach i szerzeniu się negatywnych praktyk zarówno na boisku jak i poza nim.

Fatwa jest opinią wydaną przez mającego autorytet teologa muzułmańskiego, w której wyjaśnia on kontrowersyjne kwestie dotyczące moralności, prawa albo nauki. Często fatwa kojarzona jest z wyrokiem śmierci wydanym przez ajatollaha Chomeiniego na autorze szatańskich wersetów – S. Rushdim. Ale zakres określenia fatwa jest szerszy i nie można utożsa-

miać fatwy tylko z klątwą, wyrokiem lub wypowiedzeniem tzw. świętej wojny. W sunnizmie ma ona charakter zalecenia, nie stanowi przepisu prawnego. W drugim natomiast odłamie islamu, szyizmie, obowiązuje wszystkich zwolenników wydającego fatwę, aż do momentu jego śmierci.

Stanowisko islamskich duchownych może mieć związek z futbolowymi zamieszkami w Egipcie do których doszło w lutym tego roku w Port Said. Po meczu Al-Masry z Al-Ahly doszło do starć i śmierć poniosło 74 osoby, a ponad tysiąc poważne obrażenia. Już wcześniej wszystkie mecze obu zespołów były w Egipcie spotkaniami „wysokiego ryzyka”, a kibice obydwu klubów toczyli ze sobą wojnę. Była to jedna z największych tragedii na piłkarskim stadionie w historii futbolu. Pojawiły się oskarżenia o podtekst polityczny zamieszek i sprowokowanie tragedii. Wtedy również doszło do powiązania sportu z teologią: egipski salaficki duchowny Abdul Moneim al-Shahat nazwał piłkę nożną grzechem zabronionym w islamie. Stwierdził ponadto, że ofiary tragedii w Port Said nie mogą być uznane za męczenników jako zmarli w grzechu, a rozrywka jest czymś co odwraca od czci Boga. Zamiast wydawać pieniądze na futbol, zaleca przeznaczać je na konkursy recytacji Koranu.

Czy i czego możemy obawiać się jako organizatorzy EURO w przypadku nałożenia fatwy na piłkę nożną przez wysokie muzułmańskie autorytety? Myślę, że jest to pytanie na które trudno znaleźć jednoznaczną odpowiedź; niewątpliwie taki kierunek wydarzeń mógłby być jeszcze jednym powodem do wzmożenia czujności i środków bezpieczeństwa.

**Tobiasz Małyśa**

### Źródła:

- (en) [Cheating in football is a sin, religious scholars say](http://gulfnews.com/news/gulf/saudi-arabia/cheating-in-football-is-a-sin-religious-scholars-say-1.1019423)  
<http://gulfnews.com/news/gulf/saudi-arabia/cheating-in-football-is-a-sin-religious-scholars-say-1.1019423>
- (en) [Professional football forbidden in Islam](http://digitaljournal.com/article/319242)  
<http://digitaljournal.com/article/319242>



Libero II były to ogólnopolskie ćwiczenia, mające na celu sprawdzenie procedur zarządzania kryzysowego. Ćwiczenia polegały na zastosowaniu ich przez instytucje przewidziane w Krajowym planie koordynacji i współdziałania organów, inspekcji, służb administracji publicznej oraz tymczasowych struktur koordynacyjno – zarządczych EURO 2012 w Polsce. Ćwiczenia trwały 30 godzin w trybie ciągłym (8-9 maj 2012 r.). Były przeprowadzone w trybie aplikacyjnym, z wyjątkiem niektórych instytucji, które dodatkowo dołączyły czynności praktyczne. Organizatorem było Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, we współpracy z MSW, oraz Spółką PL,2012. Scenariusze zdarzeń, z którymi musiały uporać się biorące udział w ćwiczeniach instytucje i służby, były realne, oraz niespodziewane dla wszystkich, ponieważ ich treść do końca była owiana tajemnicą.

**Wielkopolska** – scenariusz przewidywał karambol drogowy na autostradzie A2 pomiędzy Poznaniem, a Wrześnią w którym wzięły udział 34 samochody osobowe, oraz 12 ciężarówek. Ruch został wstrzymany. W zdarzeniu tym zginęło 7 osób oraz 43 zostały ranne. Na miejsce wezwano 130 ratowników z 28 zastępów straży pożarnej, 3 śmigłowce specjalistyczne HEMS, oraz kilkanaście karetek. Głównym zadaniem



Fot. zmiana III JRG-6,  
Źródło: kmppsp.poznan.pl

było zaplanowanie akcji ratunkowej i rozmieszczenie rannych w poznańskich szpitalach. Ponadto m.in. na terenie Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej nr 6 w Krzesinach, odbyły się ćwiczenia praktyczne prawidłowych metod poboru, ewidencji i analizy próbek nieznanych substancji.

Dodatkowo, podczas ćwiczenia, zaprezentowana została trzykomorowa kabina dekontaminacyjna oraz sposób dekontaminacji ratownika wychodzącego ze strefy „0”, a także techniki zabezpieczenia kosztowności i ubrań osób postronnych.

We **Wrocławiu** według scenariusza doszło do awarii energetycznej, przez co m. in. nie kursowały pociągi, oraz nie działała sygnalizacja świetlna – patrole policji zostały skierowane do kierowania ruchem, aby ograniczyć kolizje i korki. Nie obeszło się bez wpadki, gdyż podczas symulowania awarii, bez prądu zostały dwa newralgiczne rejony Wrocławia (okolice Dworca Głównego i szpital), koniecznością było interweniowanie u dostawcy energii, lecz czas który minął zanim porozumiano się z Tauronem był zbyt długi. Postanowiono, że przedstawiciel dostawcy energii w czasie Euro 2012 będzie obecny w sztabie kryzysowym we Wrocławiu przez całą dobę. Testowano sytuacje przy awarii jednej z sieci komórkowych, reakcję służb na informację o ładunku wybuchowym w strefie kibica oraz awarię ciepłowniczą, która unieruchomiła autobus z greckimi piłkarzami.

### Zobacz więcej:

- LIBERO II – ćwiczenie przed Euro 2012  
<http://rcb.gov.pl/?p=2375#more-2375>
- JRG 6 - LIBERO II  
[http://www.kmppsp.poznan.pl/2012-05-08/jrg\\_6\\_libero\\_ii](http://www.kmppsp.poznan.pl/2012-05-08/jrg_6_libero_ii)
- LIBERO II - CZĘŚĆ 2  
[http://www.kmppsp.poznan.pl//2012-05-09/libero\\_ii\\_czesc\\_2](http://www.kmppsp.poznan.pl//2012-05-09/libero_ii_czesc_2)
- Libero II we Wrocławiu  
<http://www.euro-2012.in/aktualnosci/360-libero-ii-we-wroclawiu.html>
- Lublin: sztab kryzysowy ćwiczy likwidację skutków katastrofy kolejowej  
<http://2012euro.pap.pl/aktualnosci/news,3553,lublin-sztab-kryzysowy-cwiczy-likwidacje-skutkow-katastrofy-kolejowej.html>
- Ćwiczenia dowódczo sztabowe „STADION” w Krakowie w ramach LIBERO II. VIDEO  
<http://malopolska.policja.gov.pl/news/cwiczenia-dowodczo-sztabowe-stadion-w-krakowie-w-ramach-libero-ii-video>

**Warszawa** musiała poradzić sobie m. in. z wypadkiem w tunelu na Wistostradzie, gdzie ciężarówka przewożąca łatwopalną ciecz zderzyła się z autobusem miejskim, poczym wybuchła. W wyniku tego zdarzenia zginęło 30 osób, a 150 zostało rannych, dodatkowo służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo musiały opanaować zamieszki wywołane przez kibiców.

W **województwie lubelskim** doszło do wykolejenia się pociągu towarowego z trującym amoniakiem, ruch linii kolejowej E-20 Moskwa-Warszawa-Berlin został wstrzymany. Linia jechały setki kibiców z Rosji na mecz w Warszawie. 300 osób zamieszkujących w pobliżu zostało ewakuowanych. Utworzono zastępczą komunikację. Specjalistyczne jednostki straży pożarnej zneutralizowały niebezpieczne substancje chemiczne. Ponadto na dworcu w Terespolu doszło do zamieszek z kibicami śpieszącymi się na mecz.

W **Gdańsku** ćwiczą koordynację służb ratowniczych w przypadku gwałtownej burzy, która przeszła nad miastem i spowodowała liczne podtopienia, połamane drzewa oraz panikę osób przebywających w strefie kibica. Podobny scenariusz ćwiczeń miał miejsce w **Krakowie**, tam dodatkowo doszło do bójek między kibicami. Musiała interweniować policja, oraz nastąpił wybuch gazu w pobliżu hotelu, gdzie zamieszkiwała reprezentacja Anglii. Ponadto na jednym z krakowskich stadionów doszło do eksplozji ładunku wybu-

chowego, przez co śmierć poniosły 3 osoby, a 30 zostało rannych. Dochodzi do paniki wywołanej wybuchem. Według zebranych informacji służby bezpieczeństwa dowiadują się że wśród osób opuszczających sektor może być sprawca zamachu. Dochodzi do przepychanek gdyż spora grupa kibiców nie chce się poddać kontroli.

Na **Podkarpaciu** scenariusz przewidywał m. in. zderzenie się cysterny i tira – powstał pożar, utworzyły się wielkie korki na granicy polsko-ukraińskiej w Medyce. Doszło do zamieszek ulicznych. Wszystkie ćwiczone sytuacje wymagają szybkiej analizy zagrożenia, oceny ryzyka dla społeczności lokalnej i bezpieczeństwa rozgrywek oraz wdrożenia stosownych procedur – powiedziała rzeczniczka wojewody podkarpackiego M. Ocoś.

W Libero II uczestniczyły m.in.: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Ministerstwo Obrony Narodowej, służby – Policja, Państwowa Straż Pożarna, Straż Graniczna oraz struktury i sztaby powołane na potrzeby Euro 2012 – Krajowy Sztab Operacyjny i wojewódzko-miejskie sztaby operacyjne, utworzone w miastach, w których będą rozgrywane mecze.

Dzięki ćwiczeniom możliwe było sprawdzenie oraz wprowadzenie ewentualnych poprawek w zgraniu organizacji dowodzenia, współdziałania i zabezpieczenia działań na szczeblu wojewódzkim i miejskim. Ćwiczenia miały usprawnić prowadzenie operacji oraz zarządzanie siłami policyjnymi oraz współdziałanie służb ochrony, inspekcji, pogotowia i straży pożarnej.



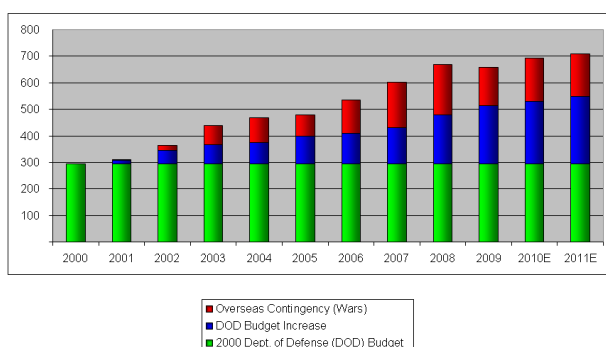
Fot. Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie,  
Źródło: malopolska.policja.gov.pl

**Tomasz Tylak**

tomasz.tylak@e-terroryzm.pl

Obserwując świat ostatnich dwóch dekad, można dojść do wniosku, że globalizacja czyni go jednolitym organizmem, w którym dysfunkcja jednego z jego członków wpływa na pozostałe. Globalizacja bywa różnie postrzegana. Optymiści twierdzą, że ułatwia życie społeczne, stwarza warunki do lepszego gospodarowania, ułatwia przepływ ludzi, towarów, technologii, przyspiesza procesy demokratyczne itd. Natomiast krytycy w globalizacji upatrują samo zło, przypisując jej ograniczenie funkcji i suwerenności państwa. Według nich globalizacja jest przyczyną kryzysów moralnych, społecznych i gospodarczych. Jest procesem, który narzuca zasady etyczne i wartości łamiąc przy okazji te dotychczas panujące. Sprzyja to rozwojowi terroryzmu, niekontrolowanemu napływowi imigrantów, ułatwia handel narkotykami i ludźmi a także jest źródłem wielu innych negatywnych zjawisk we współczesnym świecie. Można wyliczyć wiele innych zarówno pozytywnych jak i negatywnych stron tego niewątpliwie nie odwracalnego zjawiska, ale nie można pominąć prawdy, że globalizacja prowadzi do wzrostu poziomu życia obywateli i ugruntowania pozycji państwa na arenie międzynarodowej. Przykładem państwa które nadaje ton temu procesowi i wpływa na jego kierunki są rzecz jasna Stany Zjednoczone Ameryki<sup>1</sup>.

U.S. Defense Spending Trends 2000-2011 (\$ Billion)

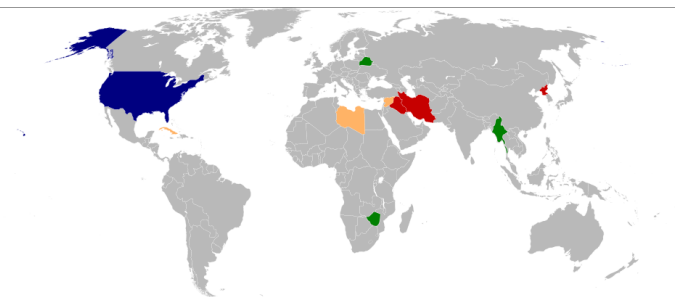


Source Data: OMB – Annual Budget Documents  
Data excludes Homeland Security and Veteran's Affairs

Wzrost wydatków Stanów Zjednoczonych na cele obronne, w latach 2000-2009. Kwoty w miliardach dolarów.  
Fot. Farcaster, wikimedia.org

Wiek XXI został zapoczątkowany w USA drastycznym wydarzeniem. Były to zamachy z 11 września 2001 r. w wyniku których doszło do osłabienia państwa. Pokazały one zwłaszcza jego słabe strony: brak odporności na wewnętrzne ataki, łatwość załamania systemów zarządzania, osłabienie relacji politycznych, gospodarczych i społecznych ze światem. W efekcie doprowadziły do przeorientowania polityki krajowej i międzynarodowej państwa, oraz do procesu kreowania nowego podejścia do bezpieczeństwa na świecie. W następstwie zamachów zaczęła się rozwijać i krystalizować doktryna prezydenta Busha dotycząca polityki zagranicznej USA, powstała w odpowiedzi na zagrożenie terrorystyczne. Jednocześnie terroryzm stał się głównym zagrożeniem wpływającym na bezpieczeństwo oraz światowy porządek stosunków międzynarodowych. W opinii Stanów Zjednoczonych jedyną globalną organizacją do spraw bezpieczeństwa tj. ONZ, nie ma w XXI w. realnego wpływu na poczucie bezpieczeństwa społeczności międzynarodowej. W odpowiedzi rola Stanów Zjednoczonych za czasów G. Busha jawi się jako mesjańska misja stróża pokoju i bezpieczeństwa na świecie<sup>2</sup>. Mesjańska wizja USA wpisuje się w wizję porządku międzynarodowego o charakterze amerykańcentrycznym, wg której Stany Zjednoczone rozumiane są jako globalne mocarstwo, mające zasadniczą przewagę nad wszystkimi innymi partnerami na świecie<sup>3</sup>. Jego rola jest wyjątkowa, dlatego wielu uczestników stosunków międzynarodowych pragnie jej dorównać. USA posiadają przewagę militarną nad wszystkimi państwami świata, jest to nadal największa gospodarka świata, kraj najbardziej zaawansowany technologicznie. Wydaje się, że Stany Zjednoczone są krajem, który w ostatnich latach był skoncentrowany głównie na sobie i realizował politykę własnego bezpieczeństwa. Bez wątplenia jednak państwo to dba o bezpieczeństwo swoich sojuszników, oraz tych podmiotów w których upatruje zasadniczy element własnego bezpieczeństwa. Ponieważ Stany Zjednoczone są współczesnym mocarstwem, to ich bezpieczeństwo jest istotnym elementem stabilizującym bezpieczeństwo we współczesnym świecie.





„Oś zła” jest terminem wprowadzonym przez G. W. Busha na określenie państw, które dążą do produkcji BMR i wspierania terroryzmu. Pierwotnie wymieniono trzy państwa: Irak, Iran, oraz Koreę Północną (kolory czerwone). Do „osi zła” w przemowie J. R. Boltona dołączyły Kuba, Libia i Syria (kolory pomarańczowe), a C. Rice wymieniła dodatkowo Białoruś, Zimbabwe i Birnę (kolory zielone), nazywając je siedliskiem tyranii (ang. „outposts of tyranny”).  
Fot. Applysense, wikimedia.org

W związku z inauguracją drugiej kadencji prezydenckiej G. Busha i powołania nowej administracji pojawiły się spekulacje co do ewentualnych zmian w polityce zagranicznej USA. Wskazywano wówczas przede wszystkim, że administracja będzie próbowała odbudować dobre stosunki z europejskimi sojusznikami i odejść od unilateralizmu w polityce zagranicznej. Efektem nowego rozdania miało być lepsze przeciwdziałanie najpoważniejszym zagrożeniom bezpieczeństwa międzynarodowego, szczególnie na Bliskim i Środkowym Wschodzie. C. Rice nowa sekretarz stanu miała uzdrowić dotychczas nadszarpniętą opinię Stanów Zjednoczonych na arenie międzynarodowej, jednym z środków miała być skuteczna dyplomacja, której brakowało w polityce C. Powella<sup>4</sup>. W podobnym tonie wypowiadał się na temat bezpieczeństwa również D. Rumsfeld, który zasłynął podczas pierwszej kadencji G. Busha jako jeden z największych zwolenników podejścia unilateralnego. W minionych latach wielokrotnie wyrażał pogląd, że Stany Zjednoczone samodzielnie poradzą sobie z największymi wyzwaniami dla bezpieczeństwa światowego tj. terroryzmem oraz rozprzestrzenianiem broni masowego rażenia. Stąd nieufne podejście państw europejskich do zmiany retoryki ze strony Stanów Zjednoczonych, którą postrzegano jako wyłącznie działanie taktyczne. W istocie zapowiadane zmiany miały jedynie charakter kosmetyczny w postaci bardziej stonowanego sta-

nowiska Rice. Wątpliwości rozwiązał Rumsfeld, który zadeklarował, że podstawową zasadą prowadzenia polityki zagranicznej USA pozostanie samodzielność w sprawach międzynarodowych i nieskrępowanie w określeniu celów i metod działania. Cytowana wypowiedź dotyczyła roli NATO w polityce bezpieczeństwa USA. Tak pojmowany unilateralizm nie wyklucza współpracy z innymi państwami wręcz przeciwnie, w dużej mierze się na niej opiera, będzie jednak miała ona charakter koalicji chętnych<sup>5</sup>.

Stany Zjednoczone prowadzą politykę zmierzającą do zapewnienia bezpieczeństwa i w tym celu podejmują wiele działań oraz tworzą ważne dokumenty. Kluczowym dokumentem wpływającym na kształt bezpieczeństwa międzynarodowego jest Narodowa Strategia Bezpieczeństwa (NSS). Strategia z 2006 r. podkreśla, że Stany Zjednoczone są nadal w stanie wojny, zwraca uwagę na tzw. uderzenie wyprzedzające, przypomina i formułuje listę zagrożeń światowego bezpieczeństwa, wśród których największym pozostaje terroryzm oraz walka z proliferacją broni masowego rażenia. W przeciwieństwie do NSS z 2002 r. Strategia z 2006 r. kładzie większy nacisk na efektywny multilateralizm i niewojskowe środki budowy zaufania, prawdopodobnie wpływ na to miała osoba nowego sekretarza stanu w osobie C. Rice, która to miała wpłynąć na poprawę amerykańskiej dyplomacji<sup>6</sup>. Jednak do podtrzymania koncepcji unilateralnej można odnieść podtrzymanie decyzji USA odnośnie nieratyfikowania Protokołu z Kioto, odrzucenie jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Karnego czy nieuznanie konwencji o zakazie stosowania min przeciwpiechotnych<sup>7</sup>.

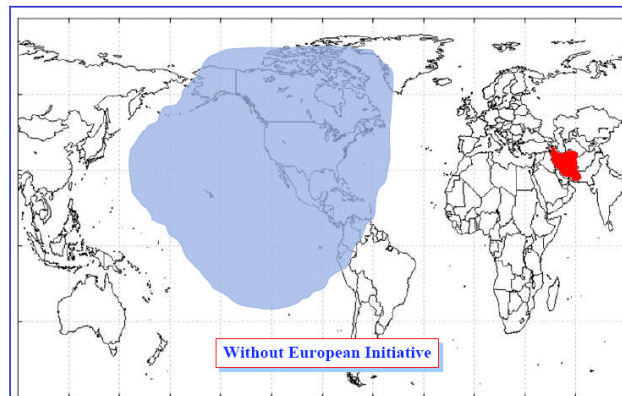
Decyzja o wycofaniu się Stanów Zjednoczonych z układu ABM z 1972 r., ogłoszona w grudniu 2001 r. umożliwiła rozpoczęcie budowy systemu BMD (*Ballistic Missile Defense*). Jego zadaniem miało być wykrywanie i niszczenie rakiet balistycznych we wszystkich fazach lotu. System obrony kontynentu amerykańskiego w założeniu opierać się miał na lądowych, morskich i powietrznych instalacjach przechwytyjących. Budowie BMD sprzeciwiały się Rosja i Chiny

a także część sojuszników USA. Rosja przestrzegała przed wznowieniem wyścigu zbrojeń. Uruchomienie pierwszych elementów BMD, niezależnie od jego ceny, miało wpłynąć na wzrost poczucia bezpieczeństwa obywateli amerykańskich, w efekcie czego miała się umocnić pozycja prezydenta Busha. Od samego początku było jednak rzeczą oczywistą, iż BMD nie będzie miała większego wpływu na równowagę strategiczną między mocarstwami nuklearnymi – Rosją i USA, gdyż nawet w pełni działający system nie ochroni ich przed zmasowanym atakiem raketowym. Jednak wspomniany system miał w głównej mierze ograniczyć możliwość szantażu raketowego wobec USA i ich niektórych sojuszników (Izrael, Japonia, Tajwan), jak i ataków terrorystycznych z użyciem rakiet balistycznych<sup>8</sup>.

Determinacja administracji Stanów Zjednoczonych do stworzenia systemu obrony przeciwrakietowej opierała się od 2005 r. na kilku założeniach, wśród których najważniejsze wydaje się przekonanie o nieefektywności istniejących reżimów antyproliferycyjnych. Uważa się, że nie są one w stanie powstrzymać niektórych państw lub podmiotów pozapaństwowych w ich dążeniach do zdobycia broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia. Wiele z tych podmiotów otwarcie uznaje USA za państwo wrogie. Z tego powodu atak na terytorium USA czy też ich sojuszników za pomocą rakiet balistycznych jest teoretycznie możliwy. Stworzenie skutecznej obrony przeciwrakietowej stało się priorytetem drugiej kadencji G. W. Busha, o czym może świadczyć budżet Agencji Obrony Przeciwrakietowej, która odpowiada za rozwój systemu. W roku 2005 budżet ten wyniósł 9,1 mld dolarów i wzrósł prawie dwukrotnie w porównaniu do roku 2001. W zakresie rozwoju BMD Stany Zjednoczone współpracują również z niektórymi sojusznikami europejskimi. System miał bronić terytorium USA przed pojedynczymi głowicami w środkowej fazie lotu, wystrzelonymi z Korei Płn., państw położonych w regionie Bliskiego Wschodu, okrętów u wybrzeży USA, oraz z terytorium Chin. Stany Zjednoczone dążą do tego, aby w dalszej perspektywie mieć możliwość



### Ballistic Missile Coverage Against Long-Range Iranian Missiles



Approved for Public Release  
07-MDA-2823 (13 JUN 07)

ms-1006738 / 061407 13

Zasięg amerykańskiej tarczy antyrakietowej w obronie przed głowicami irańskimi, w przypadku braku europejskiej części systemu.

Fot. www.mda.mil

ochrony zarówno terytorium całego państwa, jak i wojsk stacjonujących poza granicami kraju, przez możliwość przechwytywania rakiet we wszystkich fazach lotu, niezależnie od miejsca wystrzelenia<sup>9</sup>.

W czerwcu 2004 r. „The Guardian” ujawnił, że od ponad roku toczyły się zakulisowe rozmowy między stroną amerykańską a polską w kwestii rozmieszczenia na terytorium Polski komponentów tarczy antyrakietowej. Oficjalnie plany potwierdzono w grudniu 2004. System tarczy antyrakietowej miałby być złożony z trzech baz z wyrzutniami raketowymi (istniejące na Alasce i w Kalifornii, planowana w Polsce), naziemnego systemu wczesnego ostrzegania, systemu przeciwrakietowego amerykańskiej marynarki wojennej, systemu laserów operujących z powietrza i przestrzeni kosmicznej. Bazę w Polsce miałyby tworzyć dziesięć silosów umieszczonych w dwóch rzędach, zajmujących łącznie powierzchnię mniej więcej boiska piłkarskiego, plus infrastruktura i mieszkania. Według planów pierwszy silos miał zostać ukończony w roku 2011, a cała baza oddana do użytku w 2013<sup>10</sup>.

Budowa tarczy antyrakietowej miała na celu zwiększyć bezpieczeństwo militarne Polski. Wskutek złych doświadczeń z gwarancjami traktatowymi z czasów II wojny światowej część polskich polityków uważała, że tylko trwała obecność wojska i instalacji mili-

tarnych USA na terenie RP może gwarantować zaangażowanie USA w obronę polskiego terytorium w momencie ataku na nie. Zgoda na rozmieszczanie elementów tarczy antyrakietowej w Polsce miała wzmocnić sojusz z USA. Prezydent Bush wielokrotnie doceniał zaangażowanie Polski w wojnę z terroryzmem i współpracę bilateralną ze Stanami Zjednoczonymi. Według zapewnień administracji amerykańskiej tarcza miała gwarantować Polsce obronę przed zagrożeniem terrorystycznym czy militarnym, a wspólna jej budowa z USA miałyby skutkować również we współpracy naukowo-technicznej<sup>11</sup>. Po ponad roku od rozpoczęcia oficjalnych rokowań w maju 2007 r. Polska i USA zawarły 20 sierpnia 2008 r. dwa porozumienia: Deklarację w sprawie współpracy strategicznej oraz Umowę w sprawie rozmieszczenia na terytorium RP rakiet anty balistycznych<sup>12</sup>.

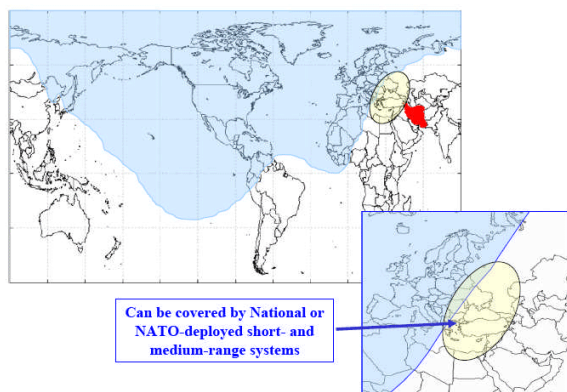
Przyjęta 19 września 2007 r. przez Republikę Czeską i Stany Zjednoczone Deklaracja o współpracy strategicznej w dziedzinie obrony wyznacza ramy dialogu w sprawach bezpieczeństwa, który oba państwa nawiązały w toku negocjacji nad umową o umieszczeniu na czeskim terytorium amerykańskiej stacji rada-

rowej. Treść dokumentu jest w dużej mierze analogiczna do porozumienia uzgodnionego ze stroną polską. W preambule do umowy z 9 lipca 2008 r. o rozmieszczeniu stacji radarowej na terytorium Republiki Czeskiej stwierdzono, iż dialog ma służyć ułatwieniu współpracy i wymiany informacji w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego i odnosić się do zagrożeń, które mogłyby mieć wpływ na integralność terytorialną, bezpieczeństwo i zdolności obronne Republiki Czeskiej lub USA. Dla strony Czeskiej udział w budowie MD i obecność amerykańskich instalacji na jej terytorium to przede wszystkim wyraz dążenia do trwałego powiązania bezpieczeństwa państwa z interesami USA oraz odpowiedź na postawę Rosji, która, w opinii rządu czeskiego, nie pogodziła się z utratą swoich wpływów w państwach Europy Środkowej i dąży do osłabienia więzi łączących je z innymi członkami NATO i UE. Stronie czeskiej w przeciwieństwie do polskiej w stosunkach bilateralnych ze Stanami Zjednoczonymi w głównej mierze nie zależało na profi- tach finansowych a na długofalowej współpracy politycznej w dziedzinie bezpieczeństwa<sup>13</sup>.

Głównym przeciwnikiem w Europie budowania tarczy antyrakietowej była Rosja, według której ten element systemu obronnego USA jest skierowany przede wszystkim przeciwko niej, mający oprócz tego umocnić pozycję Stanów Zjednoczonych jako dominującego mocarstwa w skali globalnej. Wyraźnym wyrażeniem stanowiska Rosji było przemówienie prezydenta Putina na 43. Konferencji Bezpieczeństwa w Monachium, kiedy to zarzucił USA dążenie do unilateralizmu, które uznał za niedemokratyczne i niedopuszczalne. Zagroził, iż w kontekście rozbudowy systemu tarczy antyrakietowej Rosja nie zawaha się do udziału w asymetrycznym przedsięwzięciu. W razie budowy tarczy antyrakietowej Rosja wycofa się z układu o likwidacji rakiet średniego i krótszego zasięgu (INF). Dochodziło nawet do bardziej kategorycznych wypowiedzi strony rosyjskiej wg których w razie budowy tarczy w Polsce i Czechach strona rosyjska nie zawaha się wycelować swoich rakiet w Polskę i Czechy. W efekcie tego typu spekulacji strona Polska wyma-



### Capability Provided Versus Iranian Ballistic Missile BMD System With Interceptor Field (Poland) + Midcourse Radar (Czech Republic) + Forward Based Radar



Approved for Public Release  
07-MDA-2623 (13 JUN 07)

ms-1006738 / 091407 15

Zasięg amerykańskiej tarczy antyrakietowej w obronie przed głowicami irańskimi, w przypadku instalacji europejskiej części systemu (w Polsce i Czechach). Pozostała część krajów NATO mogłaby być chroniona poprzez instalację systemu antyrakiet krótkiego i średniego zasięgu.  
Fot. www.mda.mil



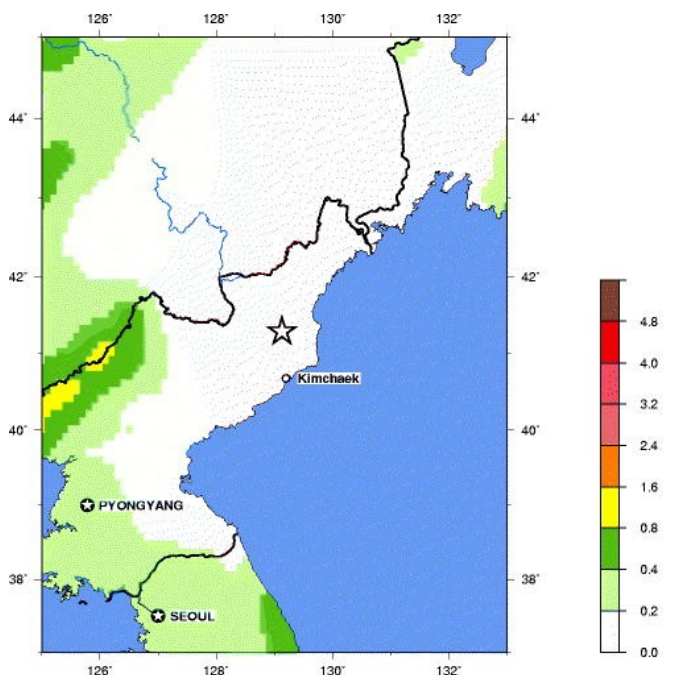
gała od Stanów Zjednoczonych gwarancji bezpieczeństwa w postaci baterii rakiet Patriot<sup>14</sup>. Tarcza antyrakietowa w założeniu miała przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa zarówno Stanów Zjednoczonych jak i Polski i Czech. Jednak znane są liczne przypadki ataków na amerykańskie placówki dyplomatyczne a w szczególności wojskowe (zamachy w Nairobi, Jemenie, Kenii)<sup>15</sup>.

Wnioski z analiz historycznych, ocen i prognoz co do przyszłego ukształtowania się środowiska bezpieczeństwa ukazują, iż obrona przeciwrakietowa jest realnym problemem strategicznym. Zarówno państwa jak i organizacje pozapaństwowe będą w XXI w. zmierzały do posiadania w swoim arsenale broni rakietowej, stanowiącej główny nośnik militarnej siły uderzeniowej. Broń ta na pewno będzie stanowiła zagrożenie bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych a więc

niebezzasadne były plany administracji G. Busha, która nadała programowi priorytetowe znaczenie. Według prezydenta Busha tarcza miała bronić nie tylko własnego terytorium, lecz także miała służyć prowadzeniu wyprzedzających działań militarnych na całym świecie<sup>16</sup>.

Odrębną kwestię stanowi neutralizacja u podstaw zagrożenia płynącego ze strony wrogich Stanom Zjednoczonym reżimów, które w dużej mierze zagrażają zarówno im jak i ich sojusznikom bezpieczeństwu. Po obaleniu reżimu S. Husajna w Iraku, na liście największych wrogów USA wymieniano przede wszystkim Iran i Koreę Północną. Od początku swojej prezydentury George W. Bush zapowiadał zaostrzenie polityki wobec Korei Płn. W 2002 r. zaliczył ją do grona państw „osi zła”. Następnie Stany Zjednoczone oskarżyły władze północnokoreańskie o rozwijanie tajnego programu wytwarzania wysoko wzbogaconego uranu, będącego drugim obok plutonu materiałem umożliwiającym wytworzenie broni jądrowej. Wobec takiego obrotu wydarzeń Organizacja Rozwoju Energetyki Półwyspu Koreańskiego na wniosek USA wstrzymała dostarczanie paliwa do północnokoreańskiego cywilnego reaktora jądrowego. W odpowiedzi władze Korei Płn. wydal�y inspektorów MAEA (Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej) i w styczniu 2003 r. Korea Płn. wycofała się z Traktatu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej. Decydując się na zaostrzenie polityki, prezydent Bush zainicjował działania zmierzające do wymuszenia trwałej rezygnacji KRLD z wojskowego programu nuklearnego. W rozwiązaniu problemu koreańskiego miały pomóc rozmowy sześciostronne zainicjowane w 2003 r. Oprócz USA i KRLD biorą w nich udział: Korea Południowa, Chiny, Japonia, Francja i Federacja Rosyjska. Negocjacje znalazły się impasie po tym jak Korea Północna domagała się kontynuacji rozmów w formule dwustronnej jedynie ze Stanami Zjednoczonymi, na co nie przystano bowiem jedynie Chiny mają realny wpływ na posunięcia Phenianu.

W 2005 r. nowa administracja G. Busha postanowiła zintensyfikować działania na rzecz neutralizacji problemu, który narastał od 2001 r.. W 2005 r. Korea



**NORTH KOREA**

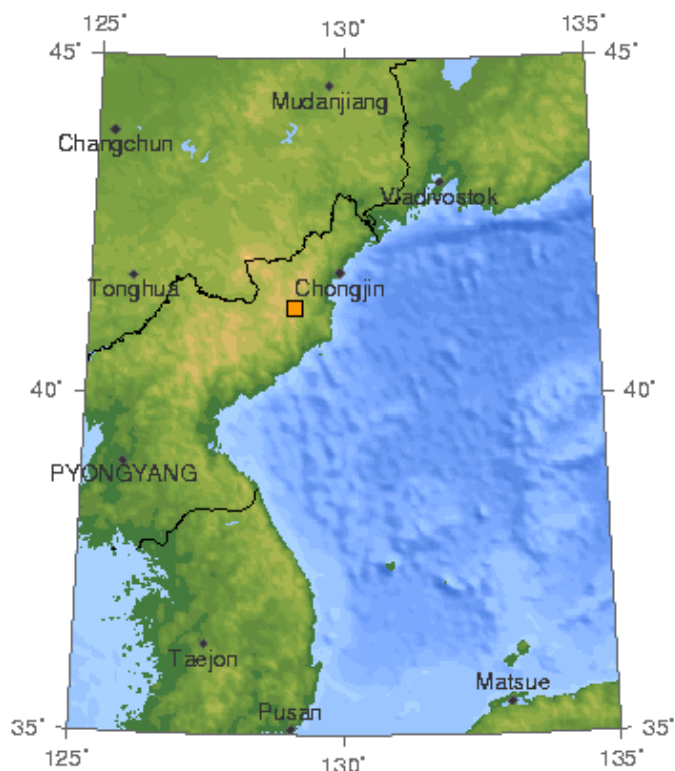
2006 10 09 01:35:27 UTC 41.29N 129.13E Depth: 0.0 km, Magnitude: 4.2

Peak Ground Acceleration (m/s<sup>2</sup>) with 10% Probability of Exceedance in 50 Years

Przypuszczalne miejsce przeprowadzenia północnokoreańskiej próby atomowej w 2006 roku. Mapa dostarczona przez United States Geological Survey prezentuje prawdopodobieństwo wystąpienia naturalnych trzęsień ziemi dla poszczególnych okolic regionu. Podczas tej próby atomowej zarejestrowano wstrząsy o sile odpowiadającej zdetonowaniu 5-15 kiloton trotylu.

Fot. neic.usgs.gov

Północna wzmocniła swoją pozycję negocjacyjną w wyniku kilku posunięć, m. in. oficjalnie przyznając się do posiadania broni jądrowej oraz do tego, że trwają przygotowania do przeprowadzenia próby z tą bronią. Porozumienie podpisane w Pekinie 19 września 2005 r. nie zostało respektowane przez władze w Phenianie. Porozumienie przewidywało m. in. szczegółowe działania, które mogły być podjęte przez strony w ciągu 60 dni od jego ogłoszenia. Największe zobowiązanie Korei Płn. Dotyczy zamknięcia ośrodka w Jonkbion, co miało być zweryfikowane przez międzynarodowych inspektorów. Korea Północna zgodziła się również wówczas przedstawić listę wszystkich programów jądrowych<sup>17</sup>. W odpowiedzi na nierespektowanie postanowień porozumienia zawartego w Pekinie pod koniec 2005 r. strona amerykańska wzmożona nacisk na rzecz działań utrzymujących sześciostronny format negocjacji i wzmagała presję na władze Korei Północnej. Stany Zjednoczone próbowały nakłonić pozostałych uczestników rozmów, zwłaszcza Chiny do zajęcia bardziej zdecydowanego stanowiska i zwiększenia nacisku na Koreę Płn. Projekt blokady morskiej nie zyskał aprobaty Pekinu, dalszemu zastrzeżeniu polityki wobec KRLD sprzeciwiała się również Korea Południowa, uważając, że do reform politycznych w Korei Płn. można doprowadzić jedynie poprzez zwiększenie pomocy, inwestycje i dialog polityczny. Także Rosja przeciwna była bardziej stanowczej polityce wobec Phenianu. Wówczas jedynie Japonia popierała amerykańskie propozycje bardziej stanowczego działania. Władze KRLD zapowiedziały, że próba nałożenia sankcji przez RB ONZ będzie traktowana jako akt wojny<sup>18</sup>. Wydawało się, że przełom w rokowaniach sześciostronnych jest kwestią czasu, bowiem w 2005 r. w zamian za zobowiązanie do likwidacji programu jądrowego, Korea Północna otrzymała m. in. gwarancje bezpieczeństwa ze strony USA i obietnicę dostaw surowców energetycznych. Główną wadą porozumienia, był brak określenia sekwencji działań. Stany Zjednoczone domagały się szybkiego zastopowania programu. Pretekstem do zerwania negocjacji w listopadzie 2005 r. stała się blokada pół-

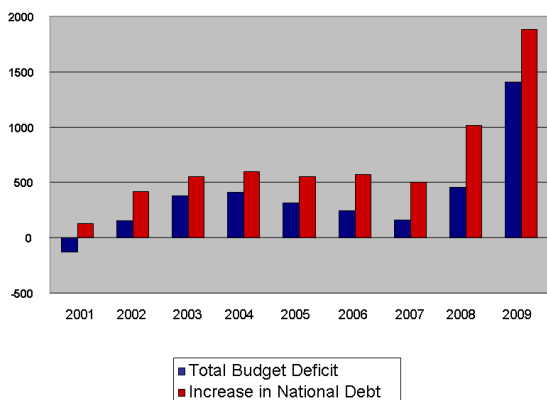


Do drugiej północnokoreańskiej próby atomowej doszło w 2009 roku. Zdetonowany został ładunek o szacowanej mocy 10-20 kiloton trotylu, była to więc eksplozja znacznie silniejsza od poprzedniej. Korea Północna potwierdziła przeprowadzenie testu nuklearnego. Fot. usgs.gov

nocnokoreańskich kont przez bank w Makao. Rozmowy sześciostronne zostały wznowione w grudniu 2006 r. w zmienionej sytuacji strategicznej. Przeprowadzone w październiku 2006 r. próby jądrowe przyczyniły się do uchwalenia rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1718, która przewidywała nałożenie szeregu sankcji na Koreę Północną. Mimo presji ze strony USA, Korea Płd i Chiny nie przerwały wymiany handlowej, co znacznie utrudniło Waszyngtonowi wpływ na sytuację w regionie<sup>19</sup>. Najważniejszym zadaniem dla administracji prezydenta Busha stało się nie tyle trwałe rozwiązanie kryzysu północnokoreańskiego co zapobieżenie jego eskalacji. Początek następnej rundy rozmów wielostronnych zaplanowano na 19 marca 2007 r. O wiele trudniejsze miało być dalsze rozbrajanie Korei i egzekwowanie dotychczasowych porozumień.

Dla Stanów Zjednoczonych główną korzyścią zawarcia porozumienia pekińskiego było uzyskanie na czasie. Ocena wiarygodności KRLD pozostaje bowiem negatywna. Jednak tak jak zakładano umowa utrzywała się do końca kadencji G. W. Busha, bowiem pozwoliło to skupić wysiłki amerykańskiej dyplomacji na problemie Bliskiego Wschodu. Administracja Busha mogła wykazać, że zawarła przynoszące konkretne korzyści porozumienie w formule wielostronnej, stanowi to odpowiedź na zarzuty ze strony oponentów reprezentujących Partię Demokratyczną, posądzających Busha o unilateralizm i poleganie jedynie na rozwiązaniach siłowych. Wątpliwe wydawało się postępowanie Phenianu i przychylne stanowisko wobec postanowień wielostronnych, zapewne w dużej mierze jest to zasługa ich strategicznego partnera czyli Chin, którym na rękę było opanowanie sytuacji w regionie w imię własnego interesu. Można było wówczas domniemać, że Korea Północna, stara się stworzyć warunki do ostatecznego uznania przez innych uczestników rokowań swojego statusu państwa atomowego. Umiejętnie zwiększając lub zmniejszając poziom współpracy lub stawiając nowe żądania. Dlatego KRLD będzie jeszcze przez lata zwlekać z rzeczywistym rozbrojeniem, jest to bowiem jej jedyny sposób na utrzymanie reżimu i pozyskanie w jego ramach środków potrzebnych do funkcjonowania w obliczu ubóstwa.

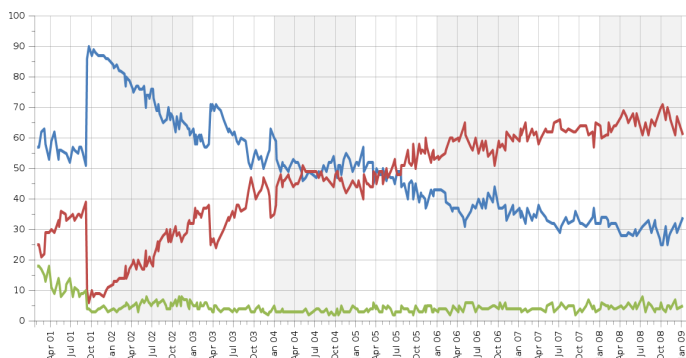
Total Deficits vs. National Debt Increases (\$ Billions)



Wzrost amerykańskiego długu publicznego (kolor czerwony) oraz deficytu budżetowego (kolor niebieski) w latach 2001-2009, w mld \$.  
Fot. Farcaster, wikimedia.org

Proces negocjacji z Koreą Północną mógłby stać się modelem dla osiągnięcia postępu w kwestii irańskiego programu jądrowego. O ile jednak w przypadku Korei formalnie panuje zgoda co do ostatecznego celu negocjacji, czyli denuklearyzacji, to Iran obstaje przy utrzymaniu swojego programu jądrowego wraz z budzącymi największe zaniepokojenie Stanów Zjednoczonych instalacjami wzbogacania uranu. Problem nasilił się zwłaszcza w XXI w., nierespektowanie przez Iran postanowień Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej przyczyniło się do nasilenia konfliktu<sup>20</sup>. Zarówno Iran, jak i USA uważają ponadto, że jakiegokolwiek ustępstwa umożliwiające rozpoczęcie negocjacji byłyby obecnie odczytane jako wyraz słabości. Jest to tym bardziej istotne, że przez lata trwała między tymi dwoma państwami konfrontacja o wpływy w Iraku. Prezydent Bush uznaje irański program atomowy za największe zagrożenie dla bezpieczeństwa USA i amerykańskich interesów na Bliskim Wschodzie. Kluczową rolę w sporze podobnie jak w przypadku Korei Płn mogą odegrać partnerzy strategiczni Iranu, Rosja i Chiny. Jednak rosyjska i chińska gotowość do współpracy będzie sprzedawana za ustępstwa USA w kwestiach spornych, w których stroną są oba kraje. Administracja Stanów Zjednoczonych brała również pod uwagę powołanie kolejnej koalicji chętnych. Miała się ona składać z państw UE oraz Japonii, zdolnymi do egzekwowania dotkliwych postanowień wobec Iranu, w których efekcie Teheran byłby zobowiązany do pójścia na ustępstwa. Mediacjom przewodzić mogłaby m. in. Unia Europejska na wzór rokowań sześciostronnych w sprawie Korei, tym razem z udziałem Stanów Zjednoczonych, Rosji, Chin, UE oraz Iranu. Jednak tego typu rozwiązanie nie było akceptowane przez administrację G. Busha, która nie chciała oddać innemu podmiotowi stosunków międzynarodowych roli decydującej o sporze. Tak jak przewidywano militarne rozwiązanie konfliktu nie zostało podjęte przez G. Busha a sytuacja w regionie w roku 2008 nadal pozostawała napięta, nowy prezydent Stanów Zjednoczonych będzie musiał stawić czoła zagrożeniu płynącemu z planów nuklearnych Iranu. Impas wpływa wy-





Poparcie dla prezydentury Busha w okresie od stycznia 2001 do stycznia 2009. Kolor niebieski oznacza poparcie, kolor czerwony – brak poparcia, kolor zielony – obojętność.  
Fot. atropos235, wikimedia.org

rażnie na umacnianie się pozycji prezydenta Mahmuda Ahmadinedzada, dzięki którego polityce Iran stał się jednym z głównych aktorów w regionie<sup>21</sup>.

Polityka prowadzona przez Stany Zjednoczone wymierzana w terroryzm i podmioty, które go wspierają, rozszerza pole bezpieczeństwa o wiele rejonów świata i ma charakter globalny. Pokazuje siłę i równocześnie hegemonię tego kraju we współczesnym świecie. Zapowiadane przez G. Busha przeniesienie środka ciężkości z działań militarnych w kierunku dyplomacji okazało się kosmetyczne. Podczas drugiej kadencji gabinetu Busha nie zmieniły się cele a jedynie sposób ich osiągania. Obszary międzynarodowego zaangażowania USA pozostają niezmiennie od wielu lat, zagrożenie płynące od państw „osi zła” w małej mierze zagraża samym Stanom Zjednoczonym ale jest realnym niebezpieczeństwem dla ich kluczowych sojuszników, m. in. Izraela czy Japonii. Zabiegi dotyczą głównie działań na rzecz bezpieczeństwa globalnego, hegemonistycznej pozycji USA na świecie, promocji demokracji, wolności oraz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego. Jest to adekwatne do pozycji organizacji międzynarodowych odpowiedzialnych za strzeżenie porządku międzynarodowego, jednak siła reagowania ONZ ulega ciągłej marginalizacji a jej wpływ na bezpieczeństwo międzynarodowe robi się coraz bardziej iluzoryczny.

Marek Siek

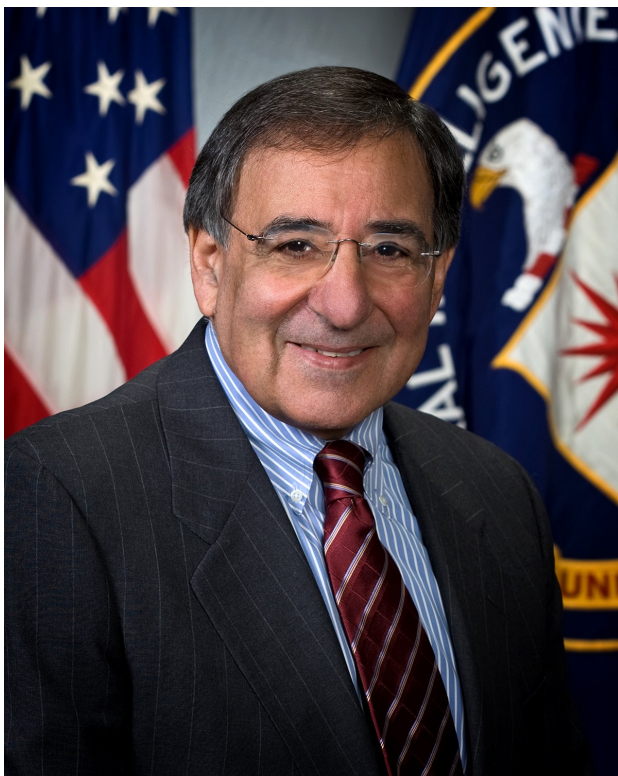
### Przypisy

1. K. Kłosiński, Stany Zjednoczone – Obrona hegemonii w XXI wieku, Lublin 2009, s. 163.
2. R. Zięba, Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, Warszawa 2008s. 572-573.
3. R. Zięba, Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie... op. cit., s. 165.
4. R. Wolffe, Czas trudnych pożegnań, „Newsweek” z 23.01.2005, s. 63.
5. A. Zdrada, Druga kadencja George’a W. Busha z perspektywy współpracy transatlantyckiej, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” z 2005, nr 46.
6. K. Kubiak, NATO w dobie transformacji, Toruń 2008, s. 160.
7. J. Zając, Polityka zagraniczna USA po zimnej wojnie, Toruń 2006, s. 28-32.
8. A. Zdrada, System obrony przeciwrakietowej Stanów Zjednoczonych, „Biuletyn- Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” 2004, nr 38.
9. B. Górka-Winter, System obrony przeciwrakietowej Stanów Zjednoczonych-implikacje dla Polski, „Biuletyn- Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” nr 84.
10. K. Kubiak, NATO w dobie transformacji, Toruń 2008.s. 161.
11. G. Kostrzewa-Zorbas, Po co nam ta tarcza, „Newsweek” z 04.07.2007, s. 62-64.
12. B. Górka-Winter, Porozumienie Polski i Stanów Zjednoczonych w sprawie obrony przeciwrakietowej- zakres współpracy i perspektywy realizacji, „Biuletyn- Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” nr 84.
13. R. Morawiec, Dialog strategiczny między Republiką Czeską a Stanami Zjednoczonymi, „Biuletyn- Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” nr 70.
14. K. Kubiak, op. cit., s. 163-164.
15. Zyblikiewicz L., Historia państw świata XX wieku- USA, Warszawa 2004s. 465.
16. K. Kłosiński, Stany Zjednoczone – Obrona hegemonii w XXI wieku, Lublin 2009. s. 327-328.
17. B. Górka-Winter, Porozumienie w sprawie programu nuklearnego Korei Północnej, „Biuletyn- Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” z 29.09.2005, nr 69.
18. A. Zdrada, Stany Zjednoczone wobec wojskowego programu nuklearnego Korei Północnej, „Biuletyn- Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” z 07.06.2005, nr 43.
19. A. Zdrada, Północnoamerykańska próba atomowa a pozycja Stanów Zjednoczonych w Azji Północno-Wschodniej, „Biuletyn- Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” 2006, nr 64.
20. B. Górka-Winter, Iran a sprawa proliferacji broni masowego rażenia, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” z 03.11.2003, nr 67.
21. A. Zdrada, Stanowisko Stanów Zjednoczonych w sprawie irańskiego programu jądrowego, „Biuletyn- Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” 2007, nr 52.

Defense Clandestine Service, czyli Tajna Służba Obronna, to nowa amerykańska agencja wywiadowcza. Jej powstanie ogłosił pod koniec kwietnia Sekretarz Obrony USA, Leon Panetta. Zadaniem nowej agencji to przede wszystkim gromadzenie danych wywiadowczych o zagrożeniach dla bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych.

Szczegóły na temat nowej agencji podane przez Sekretarza Obrony są skromne. Zasoby ludzkie mają składać się z około kilkuset oficerów Pentagonu i nieco urosnąć w najbliższych latach.

Tajna Służba Obronna w odróżnieniu od Agencji Wywiadu Obronnego (Defense Intelligence Agency) ma zbierać strategiczne dane wywiadowcze na całym świecie, podczas gdy DIA działa wyłącznie tam, gdzie Amerykanie prowadzą działania wojenne koncentrując się na taktycznych informacjach dla wojsk. Media spekulują, że nowa agencja działać będzie na terenie m. in. Iranu, Korei Północnej oraz Chin.



Leon Panetta, sekretarz obrony USA  
Fot. CIA.gov



Logo Wspólnoty Wywiadów USA.  
Fot. Office of the Director of National Intelligence

Powstanie nowej struktury być może wiąże się z planowanym wycofaniem wojsk amerykańskich z Afganistanu i chęcią zachowania dotychczas zbudowanego potencjału wywiadowczego. Zamiast skupiania się jak dotychczas na danych operacyjnych na potrzeby bieżących działań wojskowych, działalność wywiadowczą rozszerzy się na inne obszary szukając informacji o znaczeniu strategicznym. Agencja może w ten sposób rozpoznawać obszary potencjalnych nowych teatrów działań wojennych, niekoniecznie z czynnym udziałem wojsk amerykańskich. Możliwe, że położony zostanie nacisk na polityczno-militarne wsparcie sił walczących z rządami „nieprzyjawnymi” dla Stanów Zjednoczonych, zbierane będą też dane mogące mieć wartość dla wojny psychologicznej. Szczególnie dotyczy to państw tzw. „osi zła”, oskarżanych o wspieranie terroryzmu.

Oznaczałoby to zmianę strategii z bezpośrednich interwencji (jak w Iraku, Afganistanie) na raczej współpracę z lokalnymi siłami w ich walce z „niedemokratycznymi” rządami. Przywodzi to na myśl amerykańską pomoc afgańskim bojownikom z okresu wojny radziecko-afgańskiej. Czy nowa agenda pójdzie tą drogą, jeszcze nie wiadomo.



Nowa służba swoją nazwą nawiązuje do National Clandestine Service, będącej jedną z czterech głównych komponentów CIA. NCS jako pion rozpoznania strukturalnego CIA służyła do prowadzenia tajnych operacji z udziałem wywiadu agenturalnego, dysponując również swoim specjalnym oddziałem (Special Activities Division) przeprowadzającym ukryte operacje z udziałem wszechstronnie wyszkolonych i wyposażonych funkcjonariuszy. Należy tutaj zaznaczyć, że nowo powołana agenda DCS byłaby wywiadem wojskowym, w odróżnieniu od cywilnej National Clandestine Service. Można to więc rozumieć jako chęć wejścia wywiadu wojskowego w działkę prowadzoną dotychczas przez „cywilów”. Zamiary te mogłyby zostać wsparte doświadczeniem agentów Agencji Wywiadu Obronnego (DIA), których około 15% ma stać się funkcjonariuszami nowej organizacji. Zakłada się silną współpracę z CIA, bez dążenia do rywalizacji.

Tajna Służba Obronna byłaby już siedemnastą amerykańską agencją wywiadowczą, wchodzącą w skład Wspólnoty Wywiadów Stanów Zjednoczonych. Wspólnota ta została utworzona w 1981 roku przez prezydenta Ronalda Reagana, a głównym powodem

### Wspólnotę Wywiadów USA tworzą:

#### Niezależne agencje:

Central Intelligence Agency (CIA)

#### Podległe Departamentowi Obrony:

Air Force Intelligence, Surveillance and Reconnaissance Agency (AFISRA)  
 Army Intelligence and Security Command (INSCOM)  
 Defense Intelligence Agency (DIA)  
 Marine Corps Intelligence Activity (MCIA)  
 National Geospatial-Intelligence Agency (NGA)  
 National Reconnaissance Office (NRO)  
 National Security Agency (NSA)  
 Office of Naval Intelligence (ONI)

#### Podległe Departamentowi Energii:

Office of Intelligence and Counterintelligence (OICI)

#### Podległe Departamentowi Bezpieczeństwa Krajowego:

Office of Intelligence and Analysis (I&A)  
 Coast Guard Intelligence (CGI)

#### Podległe Departamentowi Sprawiedliwości:

Federal Bureau of Investigation (FBI)  
 Drug Enforcement Administration, Office of National Security Intelligence (DEA/ONSI)

#### Podległe Departamentowi Stanu:

Bureau of Intelligence and Research (INR)

#### Podległe Departamentowi Skarbu:

Office of Terrorism and Financial Intelligence (TFI)

Źródło: <http://www.intelligence.gov/about-the-intelligence-community/structure/>

jej powstania była chęć polepszenia koordynacji pomiędzy agencjami wywiadowczymi. System ten ma na celu ułatwienie wymiany informacji. Na czele wspólnoty stanął Dyrektor Centrali Wywiadu, będący zwierzchnikiem wszystkich państwowych agencji wywiadowczych i jednocześnie dyrektorem CIA, raportujący do prezydenta lub Rady Bezpieczeństwa Narodowego.

Tobiasz Małyś

### Zobacz więcej:

- USA: Nowa agencja wywiadu  
<http://lewica24.pl/swiat/479-usa-nowa-agencja-wywiadu.html>
- USA: nowa służba specjalna?  
<http://www.special-ops.pl/aktualnosc/id748,usa-nowa-sluzba-specjalna>
- (en) Pentagon establishes Defense Clandestine Service  
[http://www.washingtonpost.com/world/national-security/pentagon-creates-new-espionage-unit/2012/04/23/gIQA9R7DcT\\_story.html](http://www.washingtonpost.com/world/national-security/pentagon-creates-new-espionage-unit/2012/04/23/gIQA9R7DcT_story.html)



Oficjalne znaki 16 amerykańskich agencji wywiadowczych, tworzących Wspólnotę Wywiadów USA.

Fot. Office of the Director of National Intelligence

**Nowe wyzwanie**

11 września 2001 r. miał miejsce atak terrorystyczny na Stany Zjednoczone. Dwa z porwanych samolotów osobowych zmieniły w gruzowisko World Trade Center, tworząc mogiłę dla 3 tys. osób i dla marzeń Amerykanów o niezagrożonym bezpieczeństwie terytorium kraju. Trzeci samolot uderzył w Pentagon zabijając setki ludzi, zaś czwarty nie wypełnił swej misji ataku na Białą Dom lub Departament Stanu i rozbił się w pobliżu Pittsburgha. Tragedię śledził cały świat. Ameryka, która do tej pory była pewna swego bezpieczeństwa ze względu na swoją potęgę militarną, pozycję mocarstwa światowego, otoczona oceanami niczym fosami obronnymi, zmieniła się w społeczeństwo szoku, przerażenia i poczucia krzywdy.

*„Zamachy mogą wstrząsnąć fundamentami naszych największych gmachów, ale nie naruszą fundamentów Ameryki. Mogą zniszczyć stal, ale nie uszkodzą stalowej determinacji Ameryki” (G.W.Bush)<sup>2</sup>.*

Na lotnisku, z którego wyruszyły 2 samoloty- niszczyciele WTC, odnaleziono bagaż z podręcznikami dla pilotów i z Koranem<sup>3</sup>. Ustalono tożsamość właścicieli torby. Grupa terrorystów związana była z Al Kaidą bin Ladena. Brał on udział w wojnie rozpoczętej od napaści ZSRR na Afganistan w 1979 r., w której USA finansowo i militarnie wspierało mudżahedinów, mając na celu wycieńczenie armii radzieckiej a co za tym idzie, kres systemu komunistycznego w Rosji. Bin Laden powrócił do Afganistanu w 1996 r., gdy władzę zdobyli talibowie. Utworzył tam z napływających zwolenników dżihadu al Kaidę, która szkoliła fanatycznych wojow-

ników. Al Kaida była wspierana także przez niektóre kraje muzułmańskie. Zostały one, jeszcze przed 11 września, wpisane przez Departament Stanu na listę „państw zbójceckich” (Iran, Irak, Syria, Libia, Liban, Sudan, Korea Północna, Kuba, do których po ataku dopisano Afganistan- kryjówkę bin Ladena)<sup>4</sup>.

**Po ataku na WTC**

20.09.01 prezydent Bush wygłosił na Kapitolu przemówienie: *„Nasza wojna z terroryzmem zaczyna się od al Kaidy, ale na niej się nie kończy. (...) Wszystkie państwa na całym świecie muszą teraz podjąć decyzję: albo jesteście z nami, albo z terrorystami. Od dziś każdy kraj, który gości lub wspiera terrorystów, będzie uważany przez Stany Zjednoczone za wroga”<sup>5</sup>.*

Prezydent Bush rozpoczął także budowanie koalicji sojuszniczej: *„Tej walki nie toczy sama Ameryka (...) Prosimy wszystkie kraje, by się do nas przyłączyły”<sup>6</sup>.*

**„Wszyscy jesteśmy Amerykanami”<sup>7</sup>**

Stany Zjednoczone poparła Wielka Brytania, Włochy, Niemcy, Francja. Państwa członkowskie NATO 12.09.2001 r. powołując się na art. V Traktatu Waszyngtońskiego, zobowiązały się do pomocy w przypadku zbrojnego wystąpienia Ameryki (solidarna obrona członków Paktu)<sup>8</sup>. Pomoc zadeklarowała Moskwa (wymiana doświadczeń z wojny afgańskiej i danych wywiadowczych oraz udostępnienie baz przygranicznych). Wywarto presję ekonomiczną na Pakistan, który zmuszony został do odcięcia dostaw paliw do Afganistanu i udostępnienia powietrznej przestrzeni dla samolotów amerykańskich<sup>9</sup>. Do koalicji dołączyły Chiny, Australia, Izrael, Egipt, Arabia Saudyjska, Japonia, Indonezja, Filipiny, Syria, Iran (informacje dot. bin Ladena), Indie (mapy obozów szkoleniowych w Afganistanie, dostęp do swych baz i lotnisk)<sup>10</sup>.

**Afganistan**

Rząd USA postawił talibom ultimatum – albo wydadzą bin Ladena, albo Stany Zjednoczone użyją siły. Ponieważ bin Laden uważany był przez nich za bohatera, który zadał tak dotkliwy cios „Szatanowi” (USA)

„Ten naród jest pokojowy, ale zażarty, gdy doprowadzi się go do gniewu. Ten konflikt zaczął się w czasie i na warunkach podyktowanych przez innych. Zakończy się w sposób i w godzinie zdecydowanych przez nas”

**G.W.Bush**

cyt. za: J.Kiwierska, „Świat w latach 1989-2004”, wyd. Poznańskie, Poznań: 2005r., s.325



i dodatkowo talibowie zbyt wiele mu zawdzięczali i byli od niego zależni, postawienie sprawy na ostrzu noża nic nie dało. Nie pomogła nagroda 25 mln dolarów za „martwego lub żywego” Osamę<sup>11</sup>.

W miarę usuwania gruzów spod WTC, słabły nastroje w stworzonej *ad hoc* koalicji. Obawy na świecie budziły możliwe skutki inwazji, która albo doprowadzi do chaosu w kraju, albo (przy manipulowaniu przez Afgańczyków faktami o cywilnych ofiarach amerykańskiego ataku) może nawet dojść do huntingtonowskiego zderzenia cywilizacji zachodu z muzułmanami. Realizację art. V Traktatu Waszyngtońskiego zaczęto uzależniać od samodzielnych decyzji każdego z państw. Pojawiły się antyamerykańskie nastroje wśród społeczeństw na całym świecie. Tymczasem aż 80% amerykańskich obywateli domagało się inwazji na Afganistan (na atak wyraziło zgodę ONZ na podstawie art. 51 Karty Narodów Zjednoczonych – prawo do obrony własnej)<sup>12</sup>.

### Kampania afgańska

7.11.2001 r. rozpoczęła się operacja zbrojna o kryptonimie „Trwała Wolność”. Do walk włączyli się Brytyjczycy i Sojusz Północnoatlantycki. Wraz z atakiem zbrojnym, by udowodnić, że jest to walka z talibami, a nie z muzułmanami, rozpoczęto akcję humanitarną – rzut żywności, lekarstw i koców dla ludności cywilnej<sup>13</sup>. Przekupywano także afgańską opozycję do walki („w niektórych przypadkach ustalono nawet cennik: przesunięcie z ptk. A do ptk. B – otrzymanie kilkaset dolarów.(...) Miliony dolarów rozdawanych na prawo i lewo czyniły cuda” – B. Woodward)<sup>14</sup>. 13.11.01 opanowano Kabul, zaś 16.12.01 zdobyto twierdzę w rejonie Tora Bora, gdzie miał się ukrywać bin Laden. Osamy jednak nie znaleziono.

Pojmanych członków Al Kaidy osadzono w amerykańskiej bazie wojskowej Guantanamo na Kubie. Podlegali oni nowym przepisom więziennym. Terrorystom „prawa jeńców wojennych nie przysługują” (D. Rumsfeld – sekretarz obrony)<sup>15</sup>. Byli odizolowani od świata, bez prawa do obrońców, poddawani przesłuchaniom. Nie wyglądało to dobrze w oczach opinii publicznej i obrońców praw człowieka.



Flota „pięciu narodów”  
Fot. U.S. Navy/PH3 Alta I. Cutler  
Źródło: navy.mil

ONZ i koalicja USA zwołały do Petersburga koło Bonn liderów afgańskich partii opozycyjnych. 6.12.01 r. powstał rząd koalicyjny z Hamidem Karzajem na czele. Rząd był złożony z przedstawicieli wszystkich grup politycznych, etnicznych i regionalnych; w skład weszły także 2 kobiety (!)<sup>16</sup>.

### „Państwa zbójceckie”

Do tzw. „państw zbójceckich” został już dawno zakwalifikowany Irak, zarówno przez G. Busha seniora, jak i przez B. Clintona. W 1991 r. Irak zobowiązał się wypełnić rezolucję ONZ o zniszczeniu i zaniechaniu przez kraj produkcji broni masowego rażenia. Mimo wielokrotnych upomnień nie wywiązał się z tego i w 1998 r. Saddam zakazał ONZ kontroli budynków strategicznych i swych pałaców<sup>17</sup>.

29.01.02 r. prezydent Bush nazwał Irak, Iran i Koreę Północną „osią złą”. Irakowi zarzucał ponowne zakusy na Kuwejt, dysponowanie arsenałem broni biologicznej i chemicznej oraz wspieranie terroryzmu i prowadzenie prac nad produkcją broni atomowej.

We wrześniu 2002 r. ogłoszona została tzw. doktryna Busha: „jeżeli grozi nam atak, to zastrzegamy sobie prawo do powstrzymania go. (...) Na pewno nie wolno czekać, aż będzie za późno. A tak, niestety, zachowaliśmy się przed 11.09”<sup>18</sup>.

## Rozpad koalicji

W Europie („przywyczajonej” do zamachów – IRA, ETA, Palestyńczycy na Zachodnim Brzegu i w Strefie Gazy, w Rosji) 11 września wywołał szok, ale nie na miarę rozpoczęcia „krucjaty” antyterrorystycznej, której drugą fazą miała być wojna prewencyjna w Iraku. Fundamentalisci byli uważani za wrogów USA, nie Europy. Dwa kontynenty zaczęły się od siebie ideowo i politycznie oddalać. Cytując R. Kagana: „Amerykanie są z Marsa, a Europejczycy z Wenus”<sup>19</sup>. Pierwsi chcą działać wykorzystując swój potencjał zbrojny, drudzy debatować, negocjować na forum ONZ. Przeciw wojnie prewencyjnej opowiedziały się Niemcy, Francja, Rosja, Chiny, zaś sojusznikami zostali m.in. Wielka Brytania, Włochy, Hiszpania, Australia, Polska, Czechy, Węgry. W październiku 2002r. Kongres przyznał prezydentowi prawo do agresji na Irak<sup>20</sup>.

8.11.02 r. rezolucja nr 1441 Rady Bezpieczeństwa nakazała Irakowi współpracę z inspektorami, którzy mieli przeczesać kraj w poszukiwaniu broni. Równocześnie w rejonie Zatoki Perskiej zaczęło się grupowanie wojsk amerykańskich i brytyjskich. Żaden z 3 raportów inspektorskich (od 18.11.02 do 7.03.03 r.) nie dał klarownej odpowiedzi ani na obalenie, ani na potwierdzenie zarzutów stawianym państwu Saddama. Przeciwnicy postulowali dalsze prowadzenie działań przez inspektorów, zaś koalicja antyterrorystyczna ciągle gromadziła siły zbrojne i głosiła, że wg rezolucji nr 1441 to „Irak ma udowodnić światu, że się rozbroił”<sup>21</sup>. Mimo sprzeczności z prawem międzynarodowym (użycie siły jest zgodne tylko w obronie własnej, nie zaś w obliczu jedynie potencjalnego zagrożenia)<sup>22</sup>, opierając się na interpretacji łamania przez Irak wszystkich wcześniejszych rezolucji ONZ jako wystarczającego powodu do inwazji, z 19/20.03.03 rozpoczęła się operacja „Iracka Wolność” (w lutym 2003 58% Amerykanów popierało atak na Irak)<sup>23</sup>.

## Irak

W orędziu G. W. Bush uzasadnił atak słowami: „Obywatele Stanów Zjednoczonych oraz nasi przyjaciele i sojusznicy nie mogą żyć na łasce wyjętego spod prawa reżimu, który zagraża pokojowi bronią masowego rażenia”<sup>24</sup>. Na świecie zawrzało. „Wojna jest pomyłką. (...) Jeśli pozwolimy, by prawo międzynarodowe zostało zastąpione prawem pięści, gdzie silniejszy ma zawsze rację, to pod znakiem zapytania stanie (...) zasada nienaruszalności suwerenności granic”<sup>25</sup> – mówił Putin. Sprzeciw wyraziła też opinia publiczna na całym świecie, także w Ameryce i Wielkiej Brytanii, w postaci demonstracji i haseł typu: „Stop the war”, „Not in my name”<sup>26</sup>.

Wojna w Iraku była operacją cięższa niż w Afganistanie. W efekcie nie przyniosła w kraju spokoju, ani bezpieczeństwa, lub polepszenia warunków życia. Irakijczycy podpalali szyby naftowe, co groziło zanieczyszczeniem ropą Zatoki Perskiej. Ulica iracka nie witała żołnierzy z otwartymi ramionami. Irakijczycy nad Nadżafem nie nosili mundurów, przez co wielu Amerykanów zginęło powstrzymując się od ataku na „ludność cywilną”, za jaką ich wzięli<sup>27</sup>. Systematycznie miały miejsce (i mają) zamachy samobójcze, drogi uścielane były minami-pułapkami. Burza piaskowa sprawiła, że żołnierze marines strzelali do siebie nawzajem; doszło do omyłkowego ostrzału hotelu reporterów wojennych. 9.04.03 r. zajęty został Bagdad. Ludność zaczęła burzyć pomniki Saddama i palić jego



Polski patrol niedaleko Camp Babilon, Irak. Operacja „Iracka wolność”

Fot. Ricky A. Bloom, USAF

Źródło: dodmedia.osd.mil



portrety. 1.05.03 r. Bush ogłosił zakończenie wojny w Iraku. Kraj podzielono na 4 strefy okupacyjne (1 dla Polaków, 1 dla Brytyjczyków, 2 dla Amerykanów). Administracja Busha rozpoczęła „budowę” władzy kraju od podstaw.

### Misja stabilizacyjna

13.06.03 r. Amerykanie powołali 25-osobową Radę Zarządzającą, która zobowiązała się do 15.12. stworzyć konstytucję. 06.03 Amerykanom nie udało się pozyskać dodatkowych finansów na realizację misji. Z budżetu USA 18,6 mld dolarów zostało przekazane na Irak (wkład Wielkiej Brytanii to 375 mln)<sup>28</sup>. Pojmanie 13.12.03 r. Saddama Husajna poprawiło wizerunek administracji Busha w oczach świata. Nie na długo. W maju 2004 r. wybuchł skandal dot. traktowania irańskich więźniów w Abu Ghraib pod Bagdadem. Prezydent Bush przeprosił za ten incydent publicznie, urządzono procesy w trybie pilnym przeciw strażnikom i zburzono więzienie.

24.05.2004 r. został ogłoszony przez Busha plan polityczny dla Iraku, który zyskał uznanie ONZ. Dawał on Irakowi pełną suwerenność, kontrolę nad ropą naftową i dochodami z jej sprzedaży, przy jednoczesnym postanowieniu pozostania sił stabilizacyjnych w kraju, do czasu ugruntowania w nim demokracji. 28.06.04 r. administrator Iraku Paul Bremer przekazał dokument oddający władzę w Iraku jego narodowi. Odbyło się także zaprzysiężenie prezydenta Ghazi'ego al Jaur'a i premiera Ijad'a Alawi'ego<sup>29</sup>.

### Polityka USA wobec reszty świata<sup>30</sup>

1. Izrael: 2002 r. „za aprobatą USA premier A. Szaron niszczy Autonomię Palestyńską i izoluje Jasira Arafata. Bush nawołuje do stworzenia państwa palestyńskiego”; USA poparło w 2003 r. budowę muru bezpieczeństwa wzdłuż granicy izraelsko-palestyńskiej z 1967 r.

2. Iran: zaliczony przez Busha do „osi zła”; dalsza polityka ostracyzmu państwa; „odrzućcie przez USA w 2003 r. podjętej przez Iran(...) próby wybadania możliwości rozmów na temat bezpieczeństwa, jak

i kwestii gospodarczych, łącznie z problemem bezpieczeństwa atomowego, a nawet rozwiązania konfliktu izraelsko-palestyńskiego”

3. Korea Północna: kolejne państwo „osi zła”; 2003 r. – zerwanie układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej. USA apeluje do krajów tego regionu o odpowiednią reakcję. Sprzeciw Rosji i Chin wobec potępienia Korei przez ONZ. W 2004 rozpoczynają się rozmowy sześcioplane (USA, ChRL, Japonia, Federacja Rosyjska, Korea Północna i Południowa na temat zaprzestania wyścigu zbrojeń).

4. Rosja: Bush o putinowskiej wizji Rosji: „wizja Rosji jako kraju utrzymującego pokój w swych granicach oraz pokojowe stosunki z sąsiadami i światem; kraj, w którym kwitnie demokracja, wolność, rządy prawa”; zbliżanie się Chin i Rosji.

5. Chiny: „możliwość uzyskania przez Amerykę wsparcia Chin i Rosji w wysiłkach zmierzających do redukcji północnokoreańskiego i irańskiego programu atomowego zmalała wskutek jednostronnej decyzji administracji Busha (...) o nagłej rezygnacji ze sprzeciwu wobec programu atomowego Indii”;

6. Indie: 2006 r. Bush zgadza się na przystąpienie Indii do grupy państw posiadających broń jądrową (mimo, iż Indie i Pakistan od 2001 r. znowu są na skraju wojny).



Czy amerykańskie przyzwolenie na indyjski program jądrowy w obliczu niedopuszczania Iranu do jej posiadania jest polityką konsekwentną?

Fot. Antônio Milena (ABR), [img.radiobras.gov.br](http://img.radiobras.gov.br)





Obóz uchodźców z Darfuru w Czadzie. Konflikt w Darfurze (zachodnia część Sudanu) spowodował ogromny kryzys humanitarny. Fot. M. Knobil

#### 7. Inne działania administracji Busha:

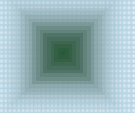
- 2002 r.- wycofanie się USA z grona sygnatariuszy Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego;
- brak zainteresowania tragedią w Darfurze;
- brak akceptacji dla protokołu z Kioto; sceptyczne podejście administracji Busha oraz Amerykanów do problemu globalnego ocieplenia;
- 2001 r. runda negocjacji WTO w Doha mająca zapobiec kryzysowi żywnościowemu w najuboższych państwach i stworzyć im szansę rozwoju, bez efektów dzięki sporom Ameryki i UE;
- niewypełnienie przez USA deklaracji z Monterrey z 2002 r. dotyczącej podniesienia nakładów na Oficjalną Pomoc Rozwojową przeznaczonych na zmniejszenie głodu, chorób i biedy na świecie.

#### Polityka USA za prezydentury G. W. Busha

Po pierwsze to militaryzacja polityki zagranicznej. To czas podsycania strachu w społeczeństwie amerykańskim, przedstawiając świat w dwóch kolorach – USA jako Mesjasz niosący pokój na świecie („*Jako kraj błogosławiony jesteśmy powołani do tego, by uczynić świat lepszym*”)<sup>31</sup> i „oś zła” – Irak, który jest „tykającą” bombą atomową. To stworzenie wygodnej (gdy stosują ją Stany Zjednoczone) i jak niebezpiecznej (gdy użyją jej inni) doktryny wojny prewencyjnej. Prezydent Bush uznał, że w obliczu globalnego terro-

ryzmu dotychczasowa (skuteczna w czasie zimnej wojny) metoda odstraszenia, nie zdaje teraz egzaminu. „*Nowa doktryna interwencji wyprzedzającej nie określiła, jakie kryteria zostaną użyte w celu ustalenia, co jest terroryzmem, nie wyjaśniła również, w jakich warunkach rozprzestrzenianie broni masowego rażenia będzie uznane za zło usprawiedliwiające prewencyjną akcję wojskową stanów Zjednoczonych. W istocie Ameryka przyznała sobie prawo do określenia wroga oraz zadania ciosu jako pierwsza bez poszukiwania międzynarodowego konsensusu do wspólnej definicji zagrożenia*”<sup>32</sup>. To stosowanie polityki unilateralnej (wojna przeciw Irakowi pod zarzutem posiadania broni masowego rażenia, a z drugiej strony pozwalanie na to Indiom i popieranie działań Izraela, który dysponuje bronią jądrową)<sup>33</sup>. To okres, w którym Ameryka traciła swą wiarygodność (nie znaleziono bin Ladena ani broni masowej zagłady w Iraku; skandale w Guantanamo, Abu Ghraib; wzrost nastawienia antyamerykańskiego nie tylko w krajach muzułmańskich). To także klęska wojny w Iraku (brak stabilizacji w kraju, który został wyniszczony i przenikają do niego terroryści; wycieńczenie finansowe USA – ok. 300 mld dolarów bezpośrednich wydatków na wojnę)<sup>34</sup> oraz ciągła konieczność obecności wojsk sojuszniczych w Afganistanie. Także ochłodzenie stosunków z państwami europejskimi oraz paradoksalnie – zwiększenie zagrożenie USA na ataki terrorystyczne, dzięki prowadzeniu w taki sposób wojny z terroryzmem (wzrost nienawiści muzułmanów do USA przez okupację Iraku i politykę wobec Izraela).

Jednym z podstawowych błędów, jakie popełnił Bush w „swojej” wojnie, było m. in. myślenie, że muzułmanie widząc, jak wielką potęgą jest USA, pozwolą na wprowadzenie w swych krajach narzuconego ustroju. Wszak demokracji nie da się na siłę wprowadzić do krajów islamskich, a „*eliminacja państwa nie może wyeliminować terrorystów*”<sup>35</sup>. Żadna demokracja nie rodziła się z dnia na dzień, tylko powstawała w długim procesie historyczno-politycznym. Drugim błędem było działanie na własną rękę wbrew zdaniu Europy, powodując naderwanie więzi międzynarodo-



wych. Poza tym prezydent Bush prowadząc wojnę z terroryzmem, kierując się emocjami po 11 września i po zwycięskiej kampanii w Afganistanie, nie brał pod uwagę, że „za każdym aktem terrorystycznym kryje się problem polityczny”<sup>36</sup>, a „wojna z terroryzmem bliskowschodnim doprowadzi do eliminacji organizacji terrorystycznych tylko wówczas, gdy utracą ona atrakcyjność dla tamtejszych społeczeństw i nie będą już w stanie werbować członków oraz gdy wyschną źródła ich finansowania”<sup>37</sup>. Prezydentowi zarzucano także uleganie wpływom swych neokonserwatywnych doradców, takich jak P. Wolfowitz, D. Rumsfeld, L. Libby<sup>38</sup>.

Zbigniew Brzeziński podsumował politykę G. W. Busha w rozdziale o wymownym tytule: „Katastrofalne przywództwo”, wystawiając mu odpowiednią ocenę z przedmiotu „światowe przywództwo”<sup>39</sup>:

	G. W. Bush
Sojusz północnoatlantycki	ndst.
Kraje postsowieckie	db. -
Daleki Wschód	dst. +
Bliski Wschód	ndst. -
Rozprzestrzenianie broni jądrowej	ndst.
Utrzymanie pokoju	dst.
Środowisko	ndst. -
Handel światowy/ubóstwo	dst. -
<b>Średnia:</b>	<b>nieudolne: ndst.</b>
Uzasadnienie oceny	uproszczony, dogmatyczny światopogląd powodujący samodestrukcyjną jednostronność

Profesor kończy rozdział słowami: „Arnold Toynbee twierdził, że imperia upadały wskutek samobójczej polityki swoich przywódców. Na szczęście w Ameryce, inaczej niż w cesarstwach, prezydenci, także ci najgorsi, mogą pełnić urząd tylko przez osiem lat”<sup>40</sup>.

Ewa Wolska

## Przypisy

- 1 J.Kiwierska, „Świat w latach 1989-2004”, wyd. Poznańskie, Poznań: 2005r., s. 325.
- 2 Ibidem
- 3 Ibidem, s. 326.
- 4 B.R.Barber, „Imperium strachu. Wojna, terroryzm i demokracja”, wyd. MUZA SA, Warszawa: 2005r., s. 89.
- 5 J.Kiwierska ..., s. 337.
- 6 Ibidem..., s. 339.
- 7 <http://www.psz.pl/content/view/3129/>
- 8 <http://www.gazetawyborcza.pl/1,76842,5032397.html>
- 9 J.Kiwierska..., s. 343.
- 10 Ibidem, s. 344.
- 11 B.R.Barber..., s. 142.
- 12 <http://www.prawo.lex.pl/czasopisma/kppub/koncepcja.html>
- 13 J.Kiwierska..., s. 352.
- 14 Ibidem, s. 354.
- 15 Ibidem, s. 357.
- 16 Ibidem, s. 358.
- 17 Ibidem, s. 287.
- 18 Ibidem, s. 288.
- 19 <http://honey.7thguard.net/essays/kagan.pdf>
- 20 J.Kiwierska..., s. 293.
- 21 Ibidem, s. 298.
- 22 B.R.Barber..., s. 132.
- 23 [http://www.e-polityka.pl/a.22.Amerykanie\\_o\\_wojnie.html](http://www.e-polityka.pl/a.22.Amerykanie_o_wojnie.html)
- 24 J.Kiwierska..., s. 300.
- 25 Ibidem, s. 301.
- 26 Ibidem, s. 302.
- 27 Ibidem, s. 304.
- 28 Ibidem, s. 313.
- 29 Ibidem, s. 321.
- 30 Wszystkie cytaty i fakty ze źródła: Z.Brzeziński, „Druga szansa”, Świat Książki, Warszawa: 2008 r., s. 122-149.
- 31 B.R.Barber..., s. 50.
- 32 Z.Brzeziński., „Wybór. Dominacja czy przywództwo”, wyd. Znak, Kraków: 2004r., s. 56.
- 33 Ibidem, s.52.
- 34 Z.Brzeziński, „Druga...”, s. 126.
- 35 B.R.Barber..., s. 109.
- 36 Z.Brzeziński., „Wybór ...”, s. 47.
- 37 Ibidem, s. 53.
- 38 [http://www.naszawitryna.pl/przewodnia\\_sila\\_39.html](http://www.naszawitryna.pl/przewodnia_sila_39.html)
- 39 dane z tabelki pochodzą ze źródła: Z.Brzeziński, „Druga...”, s. 157.
- 40 Ibidem, s. 149.

W dzisiejszych czasach każdy człowiek może stanąć przed wyzwaniem, jakim jest uratowanie komuś życia. Zagrożenie życia może być spowodowane przez wiele czynników jak np. wypadek samochodowy, pożar, problemy zdrowotne. Czy to co się prawie nie spotyka w Polsce, a na świecie nie należy do rzadkości to eksplozje ładunków wybuchowych. Jednak niewielu laików wie co zrobić gdy będziemy świadkami którejs z powyższych sytuacji. Stres związany z odpowiedzialnością (w końcu to od nas zależy wtedy życie ранego) niejednokrotnie nam nie pomaga i nie dopinguje do działania. Najgorszym co możemy zrobić w tej sytuacji jest nic nie robienie. Nie prawdą jest, że pomoc osoby nie posiadającej dyplomu ratownika jest gorsza niż jej nie udzielenie. Jednak co w takim razie możemy zrobić? Na to pytanie postaram się odpowiedzieć poprzez przedstawienie w sposób łatwy do zrozumienia i zapamiętania, całej procedury.

Najważniejszą rzeczą, gdy jesteśmy świadkami wypadku jest podjęcie decyzji o rozpoczęciu przeprowadzania pomocy przedmedycznej. Kolejnym krokiem jest zorientowanie się ilu jest poszkodowanych i jaki jest ich stan. Niestety nawet w przypadku osoby przytomnej nie mamy 100% pewności, że nic jej nie jest bo brak odczuwania bólu może być spowodowany szokiem pourazowym.

Podczas oceniania stanu poszkodowanych musimy sprawdzić czy:

- poszkodowany jest przytomny,
- oddycha,
- u poszkodowanego bije serce (nie jest to jednak obowiązkowy punkt programu: od niedawna zakłada się, że osoba nie oddychająca nie ma również akcji serca).

Zanim dojdziemy do tych czynności musimy zadbać o własne bezpieczeństwo. Jak pokazuje praktyka ranny czy też martwy ratownik to zły ratownik, który niepotrzebnie dodaje pracy lekarzom. W celu zapewnienia sobie bezpieczeństwa oprócz poprawnego oznakowania miejsca wypadku (np. ustawienia na drodze trójkąta ostrzegawczego i założenia kamizel-



Jak ważne jest organizowanie szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy wiedzą najlepiej ci, którzy dzięki zawdzięczają życie szybkiej reakcji pierwszych przypadkowych osób na miejscu zdarzenia.

Fot. Mark Wolfe, fema.fov

ki), musimy pamiętać o założeniu rękawiczek ochronnych, aby nie zarazić się czymś od poszkodowanego i nie zabrudzić mu ran.

Aby sprawdzić przytomność należy zadać kilka pytań, które są poprzedzone lekkim potrząśnięciem barku jednak musimy pamiętać, żeby nie robić tego zbyt gwałtownie, co mogłoby doprowadzić do powstania dodatkowych obrażeń. W przypadku braku reakcji łatwo stwierdzić, że poszkodowany jest nieprzytomny. Aby sprawdzić czy oddycha musimy wykonać kilka czynności. Pierwszą jest udrożnienie dróg oddechowych poprzez opróżnienie jamy ustnej z wszelkiej niewskazanej zawartości oraz odchylenie głowy do tyłu (aby to zrobić należy położyć jedną dłoń na czole, a dwa palce drugiej położyć na żuchwie).

Po wykonaniu tych czynności musimy sprawdzić czy poszkodowany oddycha. Istnieje wiele metod kontroli oddechu jednak najskuteczniejszym jest połączenie trzech rzeczy czyli widzę, słyszę, czuję.

Po wykonaniu kontroli oddechu przychodzi czas na sprawdzenie akcji serca. W tym celu kładziemy dwa palce najlepiej wskazujący i środkowy (pamiętajmy: nigdy nie wykorzystujemy do sprawdzenia pulsu kciuku ponieważ możemy wyczuć własny puls, a nie poszkodowanego) na tętnicy szyjnej.





Kolejnym krokiem, który musimy wykonać to telefon na numer 112. Niezbędna może być pomoc osoby trzeciej. Ratownik w tym czasie może zająć się już udzielaniem pierwszej pomocy przedmedycznej. Nie mamy co liczyć na to, że ochotnik do pomocy znajdzie się sam. Najlepiej wywołać kogoś z gapiów mówiąc np. „Pani w czerwonej sukience zadzwoni po pogotowie”. Jeśli powiemy „niech ktoś zadzwoni po pogotowie” możemy być pewni, że nikt tego nie zrobi.

Informacje jakie należy udzielić podczas wezwania pogotowia to:

- adres miejsca wypadku,
- co się stało i kiedy (o ile wiemy),
- ilość poszkodowanych i ich stan,
- informacje na temat podjętych czynności.

Europejska Rada Resuscytacji w Nowych Wytycznych Resuscytacji z 2010 roku pozwala podjąć masaż serca bez uprzedniego sprawdzenia czy jest on konieczny.

Rozpatrzmy teraz kilka wariantów wydarzeń począwszy od zwykłego omdlenia, skończywszy na braku oddechu i krążenia.

W przypadku omdlenia, które nie ma nic wspólnego z żadnym wypadkiem rozluźniamy kołnierzyk i staramy się zwiększyć dostęp powietrza do poszkodowanego (np. rozganiamy gapiów) i unosimy nogi poszkodowanego do góry w celu polepszenia ukrwienia górnej partii ciała.

Gdy mamy do czynienia ze złamaniami musimy usztywnić złamaną kończynę i 2 sąsiadujące stawy, aby nie następowało przemieszczenie kości. Możemy

to zrobić na 2 sposoby. W przypadku kończyn dolnych możemy wykorzystać szynę Kramera lub kawałek gałęzi, oczywiście prosty. Inną metodą usztywnienia złamanej kończyny jest przysunięcie do niej zdrowej (nigdy nie robimy tego na odwrót czyli nie przysuwamy złamanej nogi do zdrowej), a między nie wkładamy deskę. Tak przygotowane usztywnienie przywiązujemy do chorej nogi w 3 miejscach (na 2 sąsiadujących ze złamaną kością stawach, trzecim miejscem wiązania jest kość zdrowa sąsiadująca z jednym z usztywnionych stawów). Jeśli natomiast złamaną kończyną jest ręka możemy usztywnić ją wykorzystując jak w przypadku nogi szynę Kramera (w tym przypadku usztywniamy złamaną część kończyny poprzez unieruchomienie jej i stawów sąsiadujących do szyny) lub chustę trójkątną.

Przy złamaniach możemy natknąć się na coś bardziej skomplikowanego, niż zwykłe złamanie zamknięte. Jest nim złamanie otwarte. W przypadku złamań otwartych musimy zabezpieczyć wystającą część kości przed przemieszczeniem się, a ranę osłaniamy gazą jałową oraz unieruchamiamy złamaną kończynę.

Skoro już przeszliśmy przez najczęściej spotykane obrażenia jakimi są złamania możemy dojść do kolejnych, czyli oparzeń. Oparzenia dzielimy na 2 typu: termiczne i chemiczne. Przyczyną obrażeń termicznych może być:

- płomień,
- gorące płyny,
- para wodna,
- żarzące się metale,
- oparzenia słoneczne.

Algorytm postępowania w przypadku tych oparzeń jest bardzo prosty. Po pierwsze musimy zdjąć tłące lub palące się ubranie po ugaszeniu go (nie wolno gasić ubrania wykorzystując gaśnicę). Jeśli ubranie wtopiło się w ranę nie zrywajmy go tylko obetnijmy dookoła rany. Należy pamiętać, aby zdjąć biżuterię z oparzonej części ciała, jeśli jest to możliwe. Ochładzaj oparzone miejsce chłodną wodą czas takiego schładzania powinien mieścić się w przedziale od 10 do 20 min. Po wy-

### Zobacz więcej:

- Strona poświęcona pierwszej pomocy  
<http://www.pierwszapotoc.com>

- Polska Rada Resuscytacji  
<http://www.prc.krakow.pl/2010/>

- (film) Pierwsza pomoc: Wyciąganie rannego z samochodu  
<http://www.students.pl/po-zajeciach/details/46884/Zasady-udzielania-pierwszej-pomocy-Wyciaganie-rannego-z-samochodu>

schnięciu miejsca oparzenia należy osłonić je opatrunkiem oparzeniowym lub po prostu opatrunkiem mokrym.

Drugim typem oparzeń są oparzenia chemiczne i dzielimy je na oparzenia:

- kwasami,
- zasadami.

Problemem jest rozpoznanie tego rodzaju oparzeń. Większość ludzi nie przechodzi żadnych kursów pierwszej pomocy, o szkołach ratownictwa medycznego nie wspominając. Jediną dostępną metodą oceny czy jest to oparzenie chemiczne i z jakiego powodu powstało jest wywiad z poszkodowanym lub to co widzimy dookoła. Aby udzielić pomocy poszkodowanemu musimy usunąć odzież, która jest skażona. Pamiętać musimy jednak żeby użyć podczas tej czynności rękawic ochronnych. Następnie należy przemyć skażoną skórę i spojówki dużą ilością wody. Jeśli poparzony jest przełyk, a poszkodowany ma zachowaną przytomność można zalecić mu wypicie dużych ilości wody w celu rozcieńczenia przyjętych substancji. Ostatnim krokiem jaki możemy wykonać jest opatrzenie rany i wezwanie pogotowia. Transport poszkodowanego do szpitala winien odbywać

się w pozycji leżącej pod opieką lekarza. Nie wolno prowokować wymiotów u poszkodowanego ani zalecać neutralizacji mlekiem.

Kolejnym typem urazów z jakimi możemy się spotkać są krwotoki. Można je podzielić ze względu na ich pochodzenie:

- tętnicze – krew jaka wypływa z rany jest jasnego koloru,
- żyłne – krew wydobywająca się z rany jest ciemniejszego koloru.

Lub używając bardziej popularnego podziału na:

- zewnętrzne – krwawienie na zewnątrz organizmu,
- wewnętrzne – krwawienie do wewnątrz organizmu.

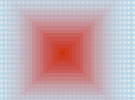
Algorytmy postępowania różnią się w zależności czy mamy do czynienia z krwotokiem wewnętrznym czy zewnętrznym.

Dla krwotoku zewnętrznego należy wykonać następujące kroki. W celu pomocy poszkodowanemu: po wykonaniu wspólnych dla wszystkich typów urazów czynności należy założyć jałowy opatrunek uciskowy, jeżeli opatrunek przesiąka to dokładamy kolejne warstwy i unosimy kończynę do góry (oczywiście nie zwalniając przy tym ucisku na ranę), jeśli te sposoby zawiodą należy wykonać ucisk na tętnicę powyżej rany (w przypadku ręki będzie to tętnica ramienna poniżej dołu pachowego, w przypadku nogi to tętnica udowa w pachwinie), ostatnią metodą jaką możemy zastosować jeśli wszystkie powyższe zawiodły jest założenie stazy uciskowej (opaski uciskowej). Tą ostatnią należy stosować w ostateczności, gdyż jej nieumiejętne zastosowanie może doprowadzić do uszkodzenia nerwów, naczyń krwionośnych lub mięśni, a nawet martwicy tkanek. Taką ostatecznością jest sytuacja gdy opatrujemy osobę mającą amputowaną w wyniku wypadku kończynę.



W myśl powiedzenia „martwy ratownik to zły ratownik”, podczas udzielania pierwszej pomocy nie wolno zapominać o własnym bezpieczeństwie. Na zdjęciu: ćwiczenia amerykańskich żołnierzy z udzielania pomocy medycznej na polu walki pod ostrzałem.

Fot. Sgt. Belynda Faulkner, defenseimagery.mil



Objawy sugerujące wystąpienie krwotoku wewnętrznego to przede wszystkim wymiotowanie krwią lub zmiana zabarwienia wydalanych stolców, zmiany barwy skóry (tzw. siniaki), powiększenie się obwodu brzucha, odkształcanie krwistej wydzieliny, oddawanie moczu z krwią. W przypadku krwotoków wewnętrznych nasza pomoc poszkodowanemu opierać się będzie przede wszystkim na ocenie jego stanu i wezwaniu pomocy (wykonywane tak jak opisałam to na początku artykułu). Kolejnym krokiem jest ułożenie poszkodowanego z kończynami uniesionymi (w tzw. pozycji przeciwwstrząsowej). Poszkodowanego należy również okryć kocem termicznym i kontrolować jego czynności życiowe. W przypadku, gdy krwotok ma miejsce w kończynach należy je unieruchomić. Musimy pamiętać, aby poszkodowanemu mającemu krwotok wewnętrzny nie podawać nic drogą do ustną.

Przejdziemy teraz do kolejnego typu urazów z jakimi możemy się spotkać, a mianowicie uszkodzeń jamy brzusznej. Najcięższym typem są uszkodzenia w których mamy do czynienia z wydostaniem się jelit z jamy brzusznej. W takiej sytuacji musimy wykonać następujące kroki:

- ocenić stan poszkodowanego i wezwać karetkę,
- ranę zabezpieczyć jałowym opatrunkiem,
- jelita zabezpieczyć przed wysychaniem poprzez założenie na nie mokrego opatrunku lub foliowego opatrunku,
- opatrunek zabezpieczyć zakładając na niego trójkątną chustę (jednak nie zbyt mocno) i rogi wsunąć pod poszkodowanego,
- ugiąć nogi poszkodowanego (zmniejsza to napięcie w jamie brzusznej),
- owinąć poszkodowanego kocem termicznym,
- kontrolować czynności życiowe.

W przypadku ran jamy brzusznej w których nie doszło do wydostania się jelit na zewnątrz postępujemy prawie tak samo jak w przypadku gdy narządy są na zewnątrz z tą różnicą, że nie wykonujemy kroku nr 3.

Często występującym urazem, zwłaszcza podczas wypadków komunikacyjnych czy upadków z wysokości, jest uszkodzenie kręgosłupa i/lub uszkodzenie rdzenia kręgowego. W przypadku uszkodzeń kręgosłupa lub ich podejrzenia po wykonaniu podstawowych czynności i wezwaniu pomocy należy unieruchomić tułów, szyję i głowę. Jeśli nie musimy wykonywać żadnych czynności związanych z innymi urazami najlepiej nie ruszać poszkodowanego. Jakikolwiek przemieszczenie poszkodowanego może być wykonane tylko po usztywnieniu głowy, szyi i tułowia, a jedyną dopuszczalną sytuacją do poruszenia takiego poszkodowanego jest sytuacja zagrożenia jego życia (np. palący się samochód).

Doszliśmy teraz do najniebezpieczniejszej sytuacji, jaką jest zatrzymanie krążenia. Mamy tylko 4 minuty na rozpoczęcie wykonywania resuscytacji krążeniowo-oddechowej. Najlepszym wyjściem w przypadku stwierdzenia braku akcji serca (aby dojść do takiego wniosku musimy wykonać ocenę poszkodowanego oraz skontrolować jego oddech i puls w sposób podany na początku artykułu) jest użycie AED (automatycznego zewnętrznego defibrylatora) i wykonywanie jego poleceń krok po kroku. Jeśli jednak nie mamy dostępnego AED musimy sobie sami poradzić. Według najnowszych wytycznych Europejskiej Rady Resuscytacji wystarczy tylko wykonywać uciski klatki piersiowej bez wykonywania wdechów. Jeżeli ktoś czuje się na siłach, aby wykonywać klasyczną resuscytację krążeniowo-oddechową zamiast samego masażu serca powinien robić to w tempie 30 uciśnień klatki piersiowej na 2 wdechy. Najlepiej aby podczas wykonywania uciśnień zgięcie kolana ratownika miało kąt prosty (w takiej pozycji lepiej wykonuje się masaż serca).

**Bernadetta Terlecka**



W bieżącym numerze prezentuję Państwu najnowszą publikację Centrum Studiów nad Terroryzmem: „Przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym podczas imprez masowych w aspekcie EURO 2012”. Książka została podzielona na 4 części, ze względu na tematykę referatów zaprezentowanych podczas konferencji pt. „Współpraca transgraniczna w przeciwdziałaniu zagrożeniom terrorystycznym w aspekcie EURO 2012”, zorganizowanej w dniach 12-13.10.2011 r. przez Centrum Studiów nad Terroryzmem przy współudziale: Instytutu Bezpieczeństwa Transgranicznego RP Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie, Komendy Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie, Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie, Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej, Delegatury ABW w Rzeszowie i Izby Celnej w Przemyślu.

Jak napisał we wstępie redaktor książki gen. brg. rez. dr inż. T. Bąk, „Zbliżające się EURO 2012 będzie jedną z największych imprez sportowych organizowanych w ostatnich latach w Europie. W organizację tego przedsięwzięcia zostanie zaangażowane szerokie środowisko międzynarodowe, co sprawi, że wzrośnie ryzyko zagrożeń tej imprezy.

Organizatorzy tego przedsięwzięcia – **Polska i Ukraina** – wzięły na siebie poważną odpowiedzialność organizacyjną, ale również, a może przede wszystkim, odpowiedzialność za bezpieczeństwo uczestników tej imprezy.

Nasze kraje zawsze marzyły o organizacji tak potężnej i poważnej imprezy sportowej o charakterze masowym. Fakt wybrania nas do realizacji tego przedsięwzięcia uświadomił nam, że będzie to związane z pełną mobilizacją sił i środków odpowiedzialnych za bezpieczeństwo tych dwóch państw.

W ramach przygotowań podjęto szereg działań, które zmierzają do **nawiązania pełnej współpracy i doskonałej koordynacji poczynań pomiędzy naszymi państwami**. Nigdy jeszcze na tak szeroką skalę nie podejmowano wspólnych działań ukierunkowanych na zapewnienie wieloaspektowego bezpieczeń-

stwa dla uczestników tego typu imprezy.

Współpraca na poziomie rządowym oraz resortowym ma doprowadzić do pełnej koordynacji działań już podczas trwania mistrzostw. Wspólne ćwiczenia służb mundurowych, wymiana informacji i doświadczeń to tylko część bogatego planu działań przygotowujących tę imprezę.

Publikacja, którą oddajemy w Państwa ręce, jest próbą przedstawienia części działań oraz efektów transgranicznej współpracy **Polski i Ukrainy** zmierzającej do przygotowania **EURO 2012**, zapewnienia bezpieczeństwa jej uczestnikom, głównie w aspekcie przeciwdziałania terroryzmowi”.

W publikacji znalazły się następujące artykuły:

#### I. TERRORYZM

Determinanty zamachu terrorystycznego – EURO 2012 – **Andrzej Żebrowski**,

Terroryzm jako zagrożenie XXI wieku – **Tomasz Hoffmann**,

Kapitał intelektualny jako cel ataków terrorystycznych na świecie – **Waldemar Kryspin Jaruszewski**,

Metody działań terrorystycznych i formy przeciwdziałania terroryzmowi – **Marian Kopczewski**,

Analiza i ocena oraz zarządzanie ryzykiem w systemie cywilno-wojskowej ochrony polskich miast w warunkach zagrożeń terrorystycznych – **Zbigniew Skwarek**,

Imprezy sportowe a terroryzm w kontekście EURO 2012 – **Ewa Wolska**,

Terrorystyczne strachy na podkarpackie lachy? Struktura zagrożeń odczuwanych przez mieszkańców Podkarpacia na rok przed EURO 2012 i co nie tylko z niej wynika – **Leszek Baran**.

## II . WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA

Bezpieczeństwo transgraniczne a globalizacja i potencjalna koherencja zagrożeń terrorystycznych w aspekcie EURO 2012

– **Czesław Marcinkowski,**

Współpraca transgraniczna w przeciwdziałaniu zagrożeniom terrorystycznym w aspekcie EURO 2012 – **Tomasz Bąk,**

Współpraca transgraniczna w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa w aspekcie EURO 2012

– **Maciej Milczanowski,**

Ochrona granicy państwowej i przeciwdziałanie określonym patologiom ze strony służb mundurowych oraz innych organów i podmiotów w okresie EURO 2012 – **Marian Liwo,**

Tymczasowe przywrócenie kontroli na granicach wewnętrznych strefy Schengen jako element systemu przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym mistrzostw EURO 2012. Casus portu lotniczego

– **Adrian Karol Siadkowski,**

Zwalczanie przestępczości transgranicznej przez Europejski Urząd Policji (Europol) oraz wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze. Wybrane zagadnienia – **Łukasz Koba, Marcin Pączek,**

Strefa Schengen – obserwacja i pościg transgraniczny – **Józef Kubas.**

## III . BEZPIECZEŃSTWO

EURO 2012 a uwarunkowania powodowane intere-  
sem narodowym, interesami życiowymi i polską  
racją stanu – **Weronika Jakubczak,**

Jaka obrona narodowa w Polsce?

– **Ryszard Jakubczak,**

Służba pograniczna FSB , regulacje prawne, współ-  
praca międzynarodowa i jej znaczenie dla euro-  
regionów wschodniego pogranicza – **Kazimierz Kraj,**

Zagrożenia związane z Euro 2012 w publikacjach  
prasowych. Analiza zawartości wybranych numerów  
podkarpackich dzienników regionalnych

– **Monika Struck-Peregończyk, Kristijan Korunoski.**

## IV. BEZPIECZEŃSTWO KIBICÓW PODCZAS EURO 2012

Zarządzanie bezpieczeństwem imprez masowych  
jako jeden z elementów działalności Rady Unii  
Europejskiej – **Luiza Wojnicz, Monika Potkańska,**

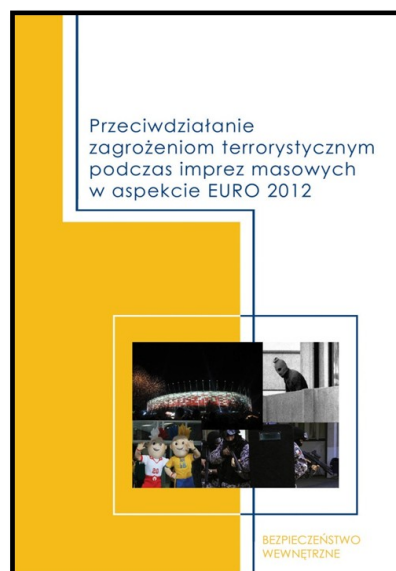
Ochrona infrastruktury kolejowej przed działaniami

o charakterze terrorystycznym w kontekście Euro  
2012 – **Paweł Skoczowski,**

Zatrzymanie stadionowe w strukturze działań po-  
rządkowych podczas Euro 2012 – **Jan Swół,**

Prawne i techniczne aspekty monitoringu na stadi-  
onach podczas Euro 2012 – **Daniel Dereniowski.**

*Serdecznie zapraszamy do zapoznania się  
z niniejszą publikacją!*



Ewa Wolska

Przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym  
podczas imprez masowych w aspekcie EURO 2012,  
(red. T. Bąk),  
Kraków - Rzeszów - Zamość 2012,  
ss. 432.

Książkę można zamówić pod adresem:  
<http://ksiegarnia.wsiz.pl/>

## Archiwalne numery e-Terroryzm.pl

– zapraszamy do zapoznania się!

### Nr 1, styczeń 2012, a w nim m. in.:

- Magazyn INSPIRE, jako przykład groźnej propagandy terrorystycznej
- Narodowy Komitet Antyterrorystyczny i jego działalność
- Koran a terroryzm
- Akty terrorystyczne w Federacji Rosyjskiej w latach 2005 – IX 2011
- Straż graniczna a Euro 2012
- Niebezpieczne luki w prawie
- Nowy wymiar cyberprzestrzeni
- Po incydencie na granicy pakistańsko-afgańskiej

### Nr 2, luty 2012, a w nim m. in.:

- Płaszczyzny systemu zwalczania terroryzmu
- Zwalczanie terroryzmu w dokumentach ONZ, NATO i Unii Europejskiej
- Broń chemiczna w rękach terrorystów
- Ekoterroryzm, Bioterroryzm
- Metody wykorzystywane w cyberataku
- Metody zwiększania cyberbezpieczeństwa
- Nie taka ACTA straszna jak ją malują
- Matieżewojna Jewgienija Messnera
- Zwroty w języku farsji (perski)

### Nr 3, marzec 2012, a w nim m. in.:

- Irhabi 007, sylwetka terrorysty
- Ataki terrorystyczne na świecie – styczeń 2012 r.
- Ochrona praw człowieka podczas zwalczania terroryzmu
- Zarys historii rosyjskich służb specjalnych
- Psychologiczne aspekty pomocy przedmedycznej
- Postępowanie w przypadku alarmu bombowego
- Londyn 2012. Bezpieczeństwo podczas Igrzysk Olimpijskich
- Zwroty w języku farsji (perski), część II

Chcesz dostarczyć artykuł do publikacji?

Wyślij go na e-mail: [redakcja@e-terroryzm.pl](mailto:redakcja@e-terroryzm.pl)

Zwyczajowa objętość artykułu to od 3 000 znaków (jedna strona) do 20 000 znaków (co odpowiada około 7 stronom).

Możesz dostarczyć fotografie oraz tabele, wymagane są ich podpisy.

Nie musisz stosować innego formatowania poza standardowym. Nie używaj twardej spacji oraz ręcznego przełamywania wierszy – formatowania tekstu dokonuje Redakcja.

Tematyka artykułu może poruszać sprawy powiązane z terroryzmem i bezpieczeństwem, a także politologią, zarządzaniem kryzysowym i ratownictwem.

Nie jesteś pewien czy Twój artykuł odpowiada tematyce czasopisma? Przekonaj się o tym, na pewno odpowiemy.

Redakcja zastrzega sobie prawo do skrótów, korekty oraz publikacji wybranych nadesłanych artykułów.

### Nr 4, kwiecień 2012, a w nim m. in.:

- Ataki terrorystyczne na świecie – luty 2012 r.
- Terroryzm kryminalny, incydenty bombowe w statystyce
- Skutki wybuchów jądrowych, cz. I
- Zagrożenie IED w Afganistanie
- Pododdziały wojskowe w unieszkodliwianiu zardzewiałej śmierci
- Rozmowa z chor. Grzegorzem Grucą, dowódcą patrolu rozminowania nr 30
- Kiedy obywatel jest chroniony jak funkcjonariusz publiczny

Archiwalne numery dostępne na naszej stronie:

<http://e-terroryzm.pl>



# BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE

WYŻSZA SZKOŁA  
INFORMATYKI I ZARZĄDZANIA  
z siedzibą w Rzeszowie



znajdziesz pracę w:

- służbach mundurowych (policja, wojsko, straż pożarna, straż graniczna)
- służbach specjalnych (ABW, CBA, Agencja Wywiadu)
- agencjach ochrony i detektywistycznych
- zespołach ds. bezpieczeństwa informatycznego
- centrach zarządzania kryzysowego

W programie studiów m.in.:

- obozy szkoleniowe
- trening w zakresie walki wręcz
- walki z użyciem narzędzi
- szkolenie strzeleckie
- zarządzanie bezpieczeństwem systemów informatycznych
- zarządzanie w sytuacjach kryzysowych

## SPECJALNOŚCI

**antyterroryzm**

**bezpieczeństwo i porządek publiczny**

**bezpieczeństwo systemów informatycznych**

**ochrona informacji niejawnych**

**zarządzanie kryzysowe**

Studenci mają możliwość pogłębiania swych zainteresowań poprzez uczestnictwo w kołach naukowych (antyterrorystycznym, historycznym i wielu innych).


 [facebook.com/bezpieczenstwo.wewnetrzne](https://facebook.com/bezpieczenstwo.wewnetrzne)

szczegóły na

[www.wsiz.rzeszow.pl](http://www.wsiz.rzeszow.pl)

Dział Rekrutacji WSliZ, pok. RA8, ul. Sucharskiego 2, 35-225 Rzeszów  
tel. 17 866 11 88, 17 866 11 99, [rekrutacja@wsiz.rzeszow.pl](mailto:rekrutacja@wsiz.rzeszow.pl)





Zapraszamy  
na stronę  
internetową:

[www.e-terroryzm.pl](http://www.e-terroryzm.pl)

Zobacz także  
archiwalne  
numery

Czasopismo tworzą studenci  
Wyższej Szkoły Informatyki  
i Zarządzania w Rzeszowie,  
pracownicy Centrum Studiów  
nad Terroryzmem  
i zaprzyjaźnieni entuzjaści  
poruszanej problematyki

Internetowy Biuletyn  
Centrum Studiów  
nad Terroryzmem  
wydawany jest  
od stycznia 2012 r.